

DAAIBOEK ALCOHOL- EN DRUGBELEID IN HET JEUGDHUIS

COLOFON

EEN SAMENWERKING TUSSEN
VAD, VIGEZ, FORMAAT, CAD, STAD OOSTENDE, VAGGA

Concept

Tina Van Havere, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
David Fraters, Centra voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Limburg

Redactie

Lien Van Hoecke, Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie
Johan Muyldermans, Formaat
Cynthia Deman, VAGGA, Antwerpen
Lien Baeteman, coördinator drugbeleid, Oostende
Steve Bauwens, coördinator uitgaansbeleid, Oostende

Vormgeving

www.epo.be

Contactgegevens

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | www.vad.be | vad@vad.be

Verantwoordelijke uitgever

Frieda Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© 2009, D/2009/6030/4

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag overgenomen en/of verveelvoudigd worden, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van VAD.

078-15-10-20 **DE DRUGLIJN**

⊗ INHOUD

Inleiding 4

Wetgeving 5

- Alcohol in het jeugdhuis 5
- Roken in het jeugdhuis 5
- Illegale drugs 5
- Medicatie 6
- Snuifmiddelen 7
- Aanzetten tot gebruik 7
- Een lokaal ter beschikking stellen 7
- Pokeren in het jeugdhuis 7
- Fouilleren 7
- Wat als je drugs vindt? 9
- Aansprakelijkheid 9
- Hoe gaat een jeugdhuis met deze wetgeving om? 11

Stappenplan 12

- Wat is een drugbeleid? 12
- Aan welke voorwaarden moet een drugbeleid voldoen? 13
- Welke stappen? 14
  - Stap 1 - Foto van het jeugdhuis 15*
  - Stap 2 - Visie en doelstellingen 15*
  - Stap 3 - Ieder zijn zeg en samen een mening 16*

Stap 4 - Regels en afspraken, procedures voor begeleiding of doorverwijzing 17

Stap 5 - Sensibiliseren, informeren en vormen, structurele maatregelen 19

Stap 6 - Schrijfwijzer en bekendmaking 20

Stap 7 - Evaluatie en bijsturing 21

Werkvormen en theorieën 22

Werkvorm - Drugscreener 22

Werkvorm - Bevraging drugbeleid in het jeugdhuis 24

Werkvorm - Groepsdiscussie 28

Theorie - MMM 30

Werkvorm - Jeugdhuisangria 32

Werkvorm - Situatieschetsen 35

Werkvorm - Afsprakentabel 38

Werkvorm - Procedures en begeleiding bij overtredingen 41

Werkvorm - Preventieve activiteit 43

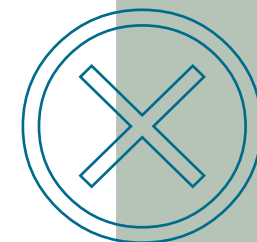
Werkvorm - Schrijfwijzer 44

Werkvorm - Evaluatieschets 48

Materiaal en websites 50

Bestellen 57

Nuttige adressen 58

⊗ INLEIDING

Een jeugdhuis is geen eiland. Middelengebruik is overal aanwezig in onze maatschappij. Elk jeugdhuis wordt dan ook in zijn werking vroeg of laat met middelen en middelengebruik geconfronteerd.

Op het vlak van de drugthematiek is het de functie van de jeugthuizen om jongeren bij te staan in het leren maken van keuzes, het nakomen van afspraken, het nemen van verantwoordelijkheid, het versterken van de individuele weerbaarheid en het leren omgaan met risicogedrag.

Dit draaiboek ondersteunt drugpreventiewerkers, beroepskrachten van het jeugdhuis, educatief personeel van Formaat (jeugdhuiskoepel www.formaat.be) en jeugdconsulenten bij het opstellen van een drugbeleid in een jeugdhuis.

Een drugbeleid neemt best zowel legale als illegale middelen mee in rekening: **tabak, medicatie, alcohol, cannabis en andere illegale drugs**. Ook afspraken rond **gokken en pokeren** kunnen geïntegreerd worden binnen een drugbeleid in het jeugdhuis.

Dit draaiboek bestaat uit verschillende onderdelen die van belang zijn bij het opstellen van een drugbeleid in een jeugdhuis. In het eerste onderdeel geven we het wetgevende kader van de belangrijkste middelen voor het jeugdhuis mee: alcohol, tabak, cannabis, andere illegale drugs, medicatie, vluchtige snuifmiddelen en pokeren. Verder staan we ook stil bij het fouilleren op fuiven, de aansprakelijkheid en hoe een jeugdhuis het best met al deze wetten kan omgaan. Een tweede deel is het stappenplan om tot een drugbeleid te komen. Je vindt hier meer uitleg, maar ook praktische werkvormen om aan de slag te gaan. In het laatste deel vind je het materiaal dat op dit moment voorhanden is en nuttig kan zijn bij het ontwikkelingsproces.

⊗ WETGEVING¹

Alcohol in het jeugdhuis

Het is verboden en strafbaar om alcoholische dranken te schenken aan min-16-jarigen en om sterke dranken te schenken aan minderjarigen (min-18-jaar). Merk op dat het aantal graden alcohol onvoldoende is om te weten wat verboden is. Concreet is vooral het onderscheid gegiste drank (= bieren, wijnen, ...) versus gedistilleerde drank (= sterkedrank zoals whisky, ...) van belang, met dien verstande dat alles, ongeacht de productiewijze, boven de 22 graden, beschouwd wordt als sterke (gedistilleerde) drank. Ook breezers bevatten gedistilleerde drank en vallen dus onder de norm van sterke drank: ze zijn verboden voor minderjarigen.

Openbare dronkenschap is strafbaar volgens de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van dronkenschap. Dezelfde wet verbiedt onder andere ook het opdienen van alcohol aan iemand die dronken is.

Vergunningen

Als je een feest of een fuif organiseert of je schenkt alcoholhoudende dranken in het jeugdhuis, moet je niet meer over een tapvergunning beschikken. Wil je ook sterkedrank schenken, dan heb je een vergunning nodig. Je kunt deze vergunning aanvragen bij je gemeente die na controle van een aantal voorwaarden een vergunning kan afleveren. De vorm van de vergunning wordt ingevuld door de gemeente zelf. Voor meer informatie kan je terecht op www.fuifpunt.be.

Roken in het jeugdhuis

Sinds januari 2007 is er een algemeen rookverbod in alle openbare plaatsen en de horeca, dus ook in jeugdhuisen. Er zou gerookt mogen worden in jeugdhuisen met een permanente drankvergunning, maar een jeugdhuis kan volgens de wet nooit permanent sterke drank verschaffen door de aanwezigheid van minderjarigen. Zij vallen dus niet onder deze uitzonderingsmaatregel.

De overheid controleert de naleving van deze wetgeving. Wanneer in bepaalde regio's controles plaatsvinden, zullen ook jeugdhuisen gecontroleerd worden.

Illegale drugs

De drugwetgeving van juni 2003 maakt voor meerderjarigen een onderscheid tussen cannabis en andere illegale drugs. Cannabis blijft echter een illegaal product. Aan cannabisbezit en/of -gebruik kan altijd een straf vasthangen. Voor meerderjarigen heeft het echter de laagste vervolgingsprioriteit.

Cannabis en minderjarigen

De nieuwe wetgeving is niet van toepassing op minderjarigen: bezit en gebruik van zowel cannabis als andere illegale drugs blijven in alle omstandigheden verboden.

¹ Voor meer informatie: zie Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in het jeugdwerk (VAD, 2006).

Cannabis en meerderjarigen

Sinds de wetswijziging wordt er voor meerderjarigen een onderscheid gemaakt tussen cannabis en andere illegale drugs.

Wanneer een meerderjarige in het bezit is van een kleine hoeveelheid cannabis (3 gram, 1 geteelde plant) voor persoonlijk gebruik, zal er – bij vaststelling van bezit – een vereenvoudigd proces-verbaal worden opgesteld. Bij verzwarende omstandigheden zoals het verstoren van openbare orde, het gebruiken van cannabis in aanwezigheid van minderjarigen of het aanzetten van minderjarigen tot cannabisgebruik wordt er wel een normaal proces-verbaal opgemaakt.

Andere illegale drugs

Illegale drugs zijn verboden en het gebruik en bezit ervan is dus strafbaar. Voor het bezit en/of het gebruik van andere illegale drugs dan cannabis wordt er altijd een proces-verbaal opgemaakt en doorgestuurd naar het parket.

Medicatie

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een aantal producten dat vrij af te leveren is door apothekers en een aantal dat slechts af te leveren is op voorlegging van een “door een geneesheer, een doctor in de veearts-nijckunde of een licentiaat in de tandheelkunde eigenhandig geschreven, gedagtekend en ondertekend voorschrift”.

Wie zich door middel van een vals voorschrift dergelijke producten aanschafft, is strafbaar.

Snuifmiddelen

Meestal gaat het om producten die voor hun eigenlijke gebruik vrij verkrijgbaar zijn in de handel, zoals lijm, benzine, aanstekergas, enzovoort. Deze middelen zijn perfect legaal, maar worden soms oneigenlijk gebruikt, als roesmiddel.

Aanzetten tot gebruik

Aanzetten tot gebruik is ook strafbaar. Let wel: aanzetten is niet hetzelfde als je mening verdedigen. Je mag zonder enig probleem je mening uiten over drugs door bijvoorbeeld een T-shirt te dragen met een tekening van een cannabisblad en de tekst 'Legalize it' erop. Maar je mag anderen niet aanporren om het ook daadwerkelijk te proberen. Een jeugdhuismedewerker die een joint doorgeeft of zelfs maar presenteert aan bezoekers of leden kan bestraft worden.

Een lokaal ter beschikking stellen

Als iemand illegale drugs gebruikt in het jeugdhuis, dan heb je, volgens de wet, "een lokaal ter beschikking gesteld voor druggebruik". En dat is strafbaar. Een jeugdhuismedewerker die toelaat dat er in het jeugdhuis cannabis gerookt wordt, kan dus voor de strafrechter gebracht worden. Meer nog, uiteindelijk kan het jeugdhuis zelfs gesloten worden.

Pokeren in het jeugdhuis

Poker is, gezien de bijna noodzakelijke aanwezigheid van geld (inzet, rebuy, ...) voornamelijk een kansspel. Het is verboden kansspelen te organiseren zonder vergunning van de kansspelcommissie.

Vergunningen

Vzw's kunnen geen vergunning bekomen om een pokertornooi te organiseren. Wil een jeugdhuis een pokeravond organiseren, hou er dan rekening mee dat kaartspelen kunnen mits deze slechts een zeer beperkte inzet vereisen en aan de speler of gokker slechts een materieel voordeel van geringe waarde kunnen opleveren. Bij wijze van voorbeeld van een zeer beperkte inzet wijst men het bedrag aan van 0,22 euro per spel en met een mogelijke winst van maximaal 6,20 euro.

Fouilleren

De wetgever heeft het 'vrijwilligersregime' in het leven geroepen, waardoor verenigingen de mogelijkheid hebben met eigen leden de veiligheid te verzekeren. Dankzij dit regime kunnen personen die slechts sporadisch bewakingsactiviteiten voor de eigen organiserende vereniging uitoefenen, probleemloos ingeschakeld worden. Binnen dit regime kan de organisatie een interne bewakingsdienst oprichten die bestaat uit leden of uit mensen met een duidelijk aanwijsbare band met de vereniging (ouders, oud-medewerkers, ...).

Wat mag een bewaker nooit doen?

- *Geweld gebruiken.* Dit is een uitsluitende bevoegdheid van politie. Wanneer men iemand op heterdaad betrapt bij het plegen van een misdrijf, mag men als bewaker zonder geweld of dwang ingrijpen, op voorwaarde dat men onmiddellijk de autoriteiten waarschuwt.
- *Fouilleren, tenzij men uitdrukkelijk de toestemming heeft van de burge-meester.* En dan nog mag het enkel door opgeleide vrijwilligers en zijn er strenge voorwaarden aan verbonden. Zie verder.

- *Controle uitoefenen op de openbare weg of openbare plaatsen.* Dit is een exclusieve bevoegdheid van de overheid. Men mag dus in de omgeving van de zaal geen mensen inzetten om bezoekers te controleren.
- *Controle doen naar drugs.* Dergelijke controles hebben een ander doel dan controle voor de veiligheid en deze blijven dan ook een bevoegdheid van de politiediensten.
- *Identiteitskaarten controleren.* Om veiligheidsredenen mag dit in principe alleen uitgevoerd worden door politiefunctionarissen. Je kan wel vragen om de leeftijd aan te tonen via andere documenten.

Wat mag wel?

Toegangscontrole: personen die persoonscontrole uitvoeren aan de ingang van een plaats, mogen onder bepaalde omstandigheden de kledij en handbagage van bezoekers oppervlakkig controleren. Deze controle mag niet systematisch gebeuren; ze mag niet op iedereen worden toegepast. Ze moet dus uitzonderlijk blijven. Enkel personen van wie men vermoedt dat ze een wapen of een gevaarlijk voorwerp dragen, mogen aan een controle onderworpen worden. Controle mag bovendien enkel gebeuren door iemand van hetzelfde geslacht. Mannelijke bewakers mogen enkel mannen controleren, vrouwelijke bewakers enkel vrouwen. De gecontroleerde mag tot de controle niet gedwongen worden. Ze geschiedt op basis van vrijwilligheid. De toegang kan geweigerd worden aan de persoon die zich niet laat controleren.

Wat als je drugs vindt?

Een jeugdhuismedewerker is alleszins geen politieagent. Het vaststellen van misdrijven is een bevoegdheid die door de wetgever aan de politie is voorbehouden. Als je drugs vindt, kan je die niet zelf 'in beslag nemen', want dan maak je jezelf strafbaar aan het bezit van drugs.

Wat kan je dan wel doen? Je kunt de politie bellen en vragen om de drugs in ontvangst te nemen, waarbij je zal verklaren onder welke omstandigheden de drugs werden gevonden. Je kunt ook het principe hanteren dat gevonden drugs steeds worden vernietigd (of anoniem aan een apotheker worden bezorgd), om jezelf niet schuldig te maken aan het bezit van drugs.

Tip!

Maak op voorhand afspraken met de politie om misverstanden te vermijden.

Aansprakelijkheid

Ook al heb je duidelijke afspraken en regels over alcohol en andere drugs, soms kan er al eens iets fout lopen. Wie is er dan aansprakelijk? Elk geval moet door de rechtbank zorgvuldig worden onderzocht en beoordeeld. Toch bestaan er enkele algemene principes, die al een zekere houvast bieden wanneer het om aansprakelijkheid gaat.

Aansprakelijkheid betekent dat je verantwoordelijk bent voor je daden of dat je de gevolgen van je handelingen moet dragen. De belangrijkste elementen zijn dat er een fout gemaakt werd, dat er schade is en dat de fout de oorzaak moet zijn van de schade. Iedereen is verplicht de schade te vergoeden die hij aan een ander veroorzaakt. Je hebt twee soorten aansprakelijkheid: burgerlijke aansprakelijkheid en strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Burgerlijke aansprakelijkheid

In de rechtspraak wordt voor jeugdhuismedewerkers een onderscheid gemaakt tussen een ‘fout in de organisatie’ en een ‘fout in het toezicht’. Bij een minderjarige zullen de ouders burgerlijk aansprakelijk gesteld worden.

A. Fout in de organisatie

Een organisatiefout wordt in de wet omschreven als “het tekortkomen aan de positieve plicht behoorlijk de belangen te behartigen van diegenen over wie men een zeker gezag uitoefent, zodat deze geen schade lijden als gevolg van een slordige gezagsuitoefening”. Het komt er met andere woorden op neer dat je moet vooruitdenken, mogelijke problemen vooraf moet inschatten en erop inspelen in de organisatie van je activiteit. Heb je dat duidelijk niet gedaan, dan kunnen ze je een organisatiefout aanwrijven. Door dat systeem van de organisatiefout is het mogelijk om de organisatoren of hoofdinrichters van activiteiten aansprakelijk te stellen, zelfs al waren ze zelf niet aanwezig toen het probleem zich voordeed.

Een bekend voorbeeld uit de rechtspraak van organisatiefouten is de nachtelijke trip van een groep jongeren die de baan opgingen met donkere kledij zonder reflecterende strips of extra verlichting. “Dat is om problemen vragen”, hoor je vaak zeggen wanneer het om fouten in de organisatie gaat.

B. Fout in het toezicht

Hier zijn het niet zozeer de organisatoren of de inrichters die gevisieerd worden, maar de jeugdhuismedewerkers die rechtstreeks toezicht uitoefenen op een groep. Officieel bedoelt de wet met een toezichtsfout “het tekortkomen aan de plicht behoorlijk toezicht te houden over de personen aan uw leiding, bewaking en toezicht toevertrouwd”.

Het doel van het toezicht is nu eenmaal voorzienbare ongelukken te voorkomen. Zo kan het niet aanwezig zijn op het moment dat een ongeval zich voordoet, in sommige gevallen een grove tekortkoming zijn.

Bij een fout in het toezicht wordt het gedrag van de jeugdhuismedewerker getoetst aan dat van een “normaal, vooruitziend en zorgvuldig” persoon, maar dan in dezelfde omstandigheden.

Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Je bent strafrechtelijk aansprakelijk als je schuldig bent aan een misdrijf. En die verantwoordelijkheid voor een inbreuk op de strafwet berust altijd bij de persoon in kwestie. Strafrechtelijke aansprakelijkheid kan dus nooit overgedragen worden van de jeugdhuismedewerker op de ouders. Bijvoorbeeld tijdens een fuif in het jeugdsd huis verkoopt een meerderjarig lid drugs. Dit lid zal strafrechtelijk aansprakelijk zijn, want hij pleegt het misdrijf.

Hoe gaat een jeugdhuis met deze wetgeving om?

Een drugbeleid opstellen in het jeugdhuis heeft als voordeel dat je alle medewerkers kan informeren over de geldende regels en wetten en wat men als medewerker moet doen als regels overtreden worden of wanneer bepaalde situaties zich in het jeugdhuis voordoen.

Belangrijk is dan ook dat deze regels consequent en door iedereen worden opgevolgd, dus ook door de verantwoordelijken en de voorzitter. De praktijk wijst uit dat het goede voorbeeld geven de beste resultaten oplevert.

Wanneer mensen de regel overtreden, spreek hen dan aan en wijs hen op de mogelijke gevolgen voor het jeugdhuis bij controle. Wanneer het jeugdhuis op een avond een vol huis heeft, is dit natuurlijk niet zo eenvoudig. Wijs het publiek dan op de regels aan de hand van ludieke slogans of via andere creatieve manieren. Met affiches en slogans kan je bezoekers er attent op maken dat het gebruiken of dealen van drugs niet getolereerd wordt.

Merk je dat iemand van de bezoekers meer nodig heeft dan enkel een waarschuwing, bedenk dan hoe je hem/ haar kan doorverwijzen.

⊗ STAPPENPLAN

Wat is een drugbeleid?

Heel wat jeugdhuisen hebben al nagedacht over de aanpak van alcohol en andere drugs in het jeugdhuis. Er is meestal een reglementering. Maar dat is onvoldoende om van een beleid te spreken. Een beleid bestaat uit vier pijlers: regelgeving, procedures rond vroegtijdig signaleren, vorming en structurele maatregelen.

Via een eigen drugbeleid kan je je voorbereiden op eventuele 'drug troubles' in het heden en in de toekomst. Een beleidsmatige aanpak zorgt ervoor dat je drugpreventie niet bij een eenmalige activiteit blijft.

Het kan handig lijken om een voorbeeld van een ander jeugdhuis over te schrijven. Het is echter belangrijk dat een drugbeleid gesteund wordt door iedereen die verbonden is aan het jeugdhuis. Door samen te werken aan een eigen beleid zullen de afspraken beter nageleefd worden dan wanneer de afspraken worden overgenomen of door één persoon worden opgesteld.

Een jeugdhuis draagt een zekere verantwoordelijkheid naar jongeren, bezoekers, medewerkers en de buitenwereld:

- naar de jongeren om maat te leren houden en op een verantwoorde manier om te gaan met alcohol;
- naar de bezoekers omdat zij niet in contact willen komen met dronken medebezoekers of illegale middelen;
- naar de medewerkers omdat zij willen weten waar zich aan te houden en wat te doen bij overtreding;

- naar het jeugdhuis om wettelijk of financieel niet in de problemen te komen of op het vlak van de werking;
- naar de buitenwereld omdat ouders en de gemeenschap bepaalde verwachtingen hebben ten aanzien van het jeugdhuis.

Een drugbeleid opstellen is een proces waarbij er gezocht wordt naar een consensus tussen alle betrokkenen over de houding en de aanpak van het jeugdhuis inzake alcohol en drugs. Indien dit niet bereikt wordt, is er een grote kans dat iedereen op eigen houtje blijft handelen. Om het proces te sturen, raden we aan om te werken met een werkgroep. In deze werkgroep kun je zowel de beroepskrachten, vertegenwoordigers van de Raad van Bestuur, vertegenwoordigers van de vrijwilligers als vertegenwoordigers van de leden laten zetelen. We adviseren om deze werkgroep regelmatig te laten samenkomen en een verslag van de vergaderingen te maken.

Gemiddeld komt deze werkgroep tussen de vijf tot tien keer samen om het drugbeleid uit te werken. Het is belangrijk om van bij het begin ook duidelijk te stellen welk mandaat deze werkgroep heeft: kunnen zij beslissingen nemen rond het drugbeleid of enkel voorstellen formuleren?

Tip!

Laat de werkgroep ook even stilstaan bij de manier waarop zoveel mogelijk medewerkers en leden in dit proces kunnen betrokken worden. Participatie zorgt ervoor dat de visie en afspraken door alle betrokkenen ondersteund worden.

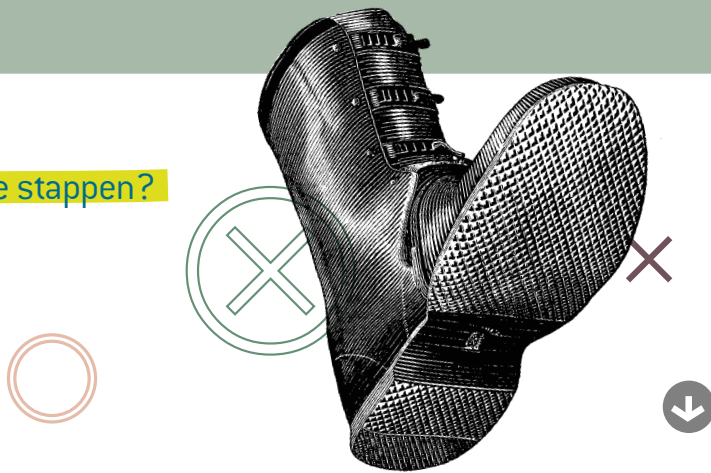

Aan welke voorwaarden moet een drugbeleid voldoen?

- a) Het drugbeleid vertrekt vanuit de doelstelling en de visie van het jeugdhuis. Hierbij wordt er rekening gehouden met de meerwaarde die een jeugdhuis betekent voor zijn bezoekers.
- b) Het drugbeleid start bij een visieontwikkeling over legale en illegale drugs.
- c) Het drugbeleid wordt opgesteld en gedragen door alle medewerkers van het jeugdhuis (ook de vrijwilligers). De jongeren die het jeugdhuis bezoeken, nemen actief deel aan de opmaak van het drugbeleid.
- d) De regelgeving overtreedt de bestaande Belgische wetgeving rond genotsmiddelen niet.
- e) Het drugbeleid gaat zowel over legale (dus ook alcohol, medicatie en tabak) als illegale drugs. Ook afspraken rond gokken en pokeren kunnen hierin geïntegreerd worden.
- f) Het drugbeleid van de jeugdhuizen omvat minimum de volgende pijlers:
  - regelgeving, afspraken;
  - procedures in verband met vroegtijdig signaleren, hulp, doorverwijzing naar/en begeleiding;
  - vorming en voorlichting;
  - structurele maatregelen.

Welke stappen?

Stap 1 – Foto van het jeugdhuis

Een belangrijke stap is een grondige analyse van de huidige situatie. Verzamel eerst wat er al bestaat aan regels en afspraken en denk na over wat nog ontbreekt in je jeugdhuis. Je zal zien: er is al meer dan je denkt.

Stap 2 – Visie en doelstellingen

Voor we werk maken van een drugbeleid in het jeugdhuis, is het belangrijk om stil te staan bij wat een jeugdhuis is en wat de rol kan zijn naar jongeren toe. Daarnaast is het belangrijk om uit te klaren waarom er een drugbeleid moet zijn in het jeugdhuis.

Stap 3 – Ieder zijn zeg en samen een mening

Het is belangrijk om ieder zijn mening te vragen en dan pas tot een gezamenlijke visie te komen. Ga je te snel over naar een gezamenlijke visie, dan kan het zijn dat je een deel van de betrokkenen vergeet te vragen naar hun mening.

Stap 4 – Regels en afspraken, procedures voor begeleiding of doorverwijzing

Wanneer duidelijk is welke visie je voor ogen hebt, kan je het gezamenlijke standpunt concretiseren door heldere afspraken te maken. Regels opstellen en afspraken maken bij overtreding van deze regels zijn de volgende stappen. Ook procedures over vroegtijdig signaleren, doorverwijzen en begeleiding zijn van belang.

Stap 5 – Sensibiliseren, informeren & vorming en structurele maatregelen

In deze fase sta je stil bij hoe je als jeugdhuis naar de bezoekers en vrijwilligers preventief kan optreden. Het organiseren van een muziekquiz behoort bijvoorbeeld tot de mogelijkheden. Je kunt ook affichemateriaal of folders (zie www.vad.be/catalogus) gebruiken. Structurele maatregelen kunnen het drugbeleid ondersteunen.

Stap 6 – Schrijfwijzer en bekendmaking

Je hebt nu al veel nagedacht en besproken. Om zeker niks te vergeten, kan je best alles op papier zetten. Laat betrokkenen weten dat je een drugbeleid hebt.

Stap 7 – Evaluatie en bijsturing

Plan een evaluatie van het beleid en sta stil bij de effectiviteit van je beleid. Wat werkt er en wat kan bijgestuurd worden?

STAP 1 – Foto van het jeugdhuis

Het is belangrijk dat het drugbeleid afgestemd is op de noden van het jeugdhuis. Daarbij moet je niet van nul beginnen. Sommigen hebben al een aantal uitgeschreven regels en procedures, anderen werken meer met de natte vinger. Het is handig om de 'hier-en-nu-situatie' te analyseren. Door de beginsituatie overzichtelijk te maken, ontdek je welke aspecten van het huidige beleid werken en welke verkeerd lopen. Ook zul je zaken ontdekken waarop nog geen antwoord is geformuleerd. De punten die goed lopen hoef je niet te veranderen en zal je in een latere fase in het drugbeleid kunnen overnemen. Zet deze analyse op papier. Zo kun je tijdens het proces regelmatig controleren of je niets vergeten bent.

- Welke afspraken bestaan er al over roken, alcohol en andere drugs?
- Zijn er (on)geschreven regels, preventieve initiatieven, afspraken met externen (ouders, buurt, school, politie)?
- Welke concrete probleemsituaties doen zich voor? Hoe gaan we daarmee om en wat ontbreekt er aan procedures en afspraken?

Beperk je niet tot wat zich binnen de muren van het jeugdhuis afspeelt, maar kijk ook naar wat zich in de onmiddellijke omgeving van het jeugdhuis afspeelt.

Werkvorm: Drugscreener p. 22

Werkvorm: Bevraging drugbeleid in het jeugdhuis p. 24

STAP 2 – Visie en doelstellingen

Vooraleer we van start gaan met het uitwerken van een drugbeleid, moeten we even stilstaan bij de vraag: wat is een jeugdhuis? Iedereen in het jeugdhuis zal een andere invulling geven aan het antwoord op deze vraag, maar fundamenteel zal het op hetzelfde neerkomen: namelijk een huis voor en door jongeren.

Tip!

Kijk eens terug naar je statuten.

Mogelijke functies:

- het stimuleren van ontmoeting;
- het activeren van jongeren (jongeren stimuleren om zich in te zetten);
- het stimuleren van samenwerking en samenleven met elkaar en anderen;
- een plek waar zich allerlei leerprocessen afspelen.

Als je iedereen laat nadenken over wat een jeugdhuis is en wat de doelstellingen zijn, kom je automatisch bij de discussie rond het geven van kansen aan jongeren, het geven van vertrouwen, het creëren van experimenteerruimte en het leren door vallen en opstaan.

In deze conclusie ligt een belangrijke meerwaarde voor preventie. Net doordat jongeren kansen krijgen en vertrouwen genieten worden ze sterker. Door zich te engageren in het jeugdhuis krijgen ze zelfvertrouwen en worden ze weerbaarder. In deze zaken schuilt een enorme preventieve kracht. Jongeren die stevig in hun schoenen staan, zijn namelijk minder kwetsbaar als het gaat om problematisch middelengebruik. Een jeugdhuis heeft hier dus een belangrijk (impliciet) preventief effect.

Daarnaast is het ook nuttig om stil te staan bij de vraag: welke plaats heeft het jeugdhuis in het leven van de jongeren? Het is een plaats waar ze elkaar ontmoeten en waar bepaalde normen en waarden worden gevormd en meegegeven. Het is dus belangrijk om als bestuursploeg stil te staan bij welke normen en welke waarden men meegeeft aan de jongeren in het jeugdhuis: normen en waarden die zich vertalen in regels en afspraken over alcohol en drugs.

Werkvorm: Groepsdiscussie p. 28

STAP 3 – Ieder zijn zeg en samen een mening

Ieder zijn zeg

Een drugbeleid werk je niet zomaar uit door een aantal regels en sancties te bepalen. Laat eerst ieder zijn zeg doen en leg alle persoonlijke meningen naast elkaar.

Door de mening van alle betrokkenen in acht te nemen creëer je betrokkenheid en een draagvlak voor de ontwikkeling van een drugbeleid. Op deze manier wordt iedereen geïnformeerd en gesensibiliseerd over de problematiek rond alcohol-, tabak- en ander druggebruik en het belang van beleidsmatig werken.

Dit is de eerste stap in de richting van een groepsmening.

Theorie: MMM p. 30

Werkvorm: Jeugdhuisangria p. 32

Samen een mening

Met de visie duidelijk voor ogen kan over alcohol, tabak en ander druggebruik een consensus groeien. Vanuit dit kader kunnen jeugdhuismedewerkers dan gepast reageren op positieve, afwijkende of onaanvaardbare meningen. Het betere teamwork dus.

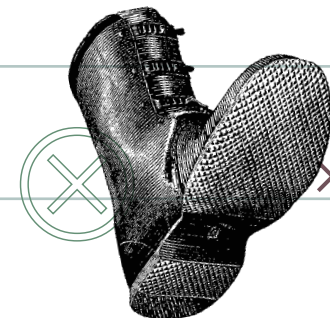
Alhoewel er vaak verdeeldheid binnen het bestuur is, is het voor het ganse proces belangrijk dat het bestuur mee achter de visie staat.

Tip!

Koppel eerst je visie terug naar je Raad van Bestuur en dan pas naar de bredere doelgroep.

Werkvorm: Situatieschetsen p. 35

STAP 4 – Regels en afspraken, procedures voor begeleiding of doorverwijzing

Regels, afspraken en procedures bij regelovertreding

Belangrijk bij het opstellen van regels of afspraken is dat er rekening wordt gehouden met het feit dat een jeugdhuis werkt met jongeren in de vrije tijd, waardoor de werking vaak op een informele manier verloopt. Hierdoor blijkt in de praktijk dat het niet eenvoudig is om regels van bovenaf aan de bezoekers op te leggen. Ons advies is dat de regels het best ontstaan uit een dialoog die met (vertegenwoordigers van) alle niveaus van het jeugdhuis wordt gehouden. Met de afsprakennota wil je grenzen aangeven. Grenzen stellen houdt in dat alle betrokkenen weten vanaf welk punt en vanaf welke situatie er wordt ingegrepen en hoe er wordt ingegrepen. Aan elke vraag kan je de volgende deelvragen toevoegen: welke procedure wordt er gevolgd bij een overtreding van de afspraak?

Aandachtspunten

- gebruik van illegale drugs in het jeugdhuis of in de omgeving van het jeugdhuis;
- bezit van illegale drugs in het jeugdhuis;
- dealen van illegale drugs in het jeugdhuis of in de omgeving van het jeugdhuis;
- alcoholgebruik, roken en medicatiegebruik in het jeugdhuis;
- toelaten of weigeren van mensen onder invloed;

- verkoop van sigaretten of sterkedrank;
- regels voor bezoekers, leden, vrijwilligers, leden van de Raad van Bestuur of beroepskrachten;
- het gebruik van alcohol, tabak of andere drugs door een medewerker tijdens het uitvoeren van zijn/haar taak;
- vermoeden of zeker weten;
- afspraken met de politie;
- inlichten van de ouders;
- te ondernemen stappen bij medische crisissituaties.

Tips!

- Blijf binnen de grenzen van de wetgeving.
- Vergeet niet dat je geen alcohol mag schenken aan personen die duidelijk onder invloed zijn.
- Vergeet niet dat er geen alcoholhoudende producten verkocht mogen worden aan min-16-jarigen.
- Maak een onderscheid tussen gebruik en dealen, en delen en dealen.
- Maak duidelijke afspraken en hanteer duidelijke grenzen.
- Maak een onderscheid tussen experimenteren en herhaaldelijk gebruik.
- Zorg ervoor dat vaste medewerkers het goede voorbeeld geven.
- Zorg er steeds voor dat er iemand van de verantwoordelijken nuchter blijft.

Doorverwijzing en begeleiding

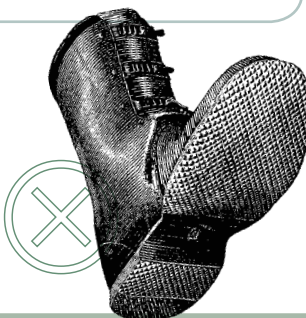
Niet enkel interne procedures kunnen op papier komen te staan, maar denk ook aan doorverwijzing. Soms kan je het probleem niet bespreekbaar maken of aanpakken binnen de werking van het jeugdhuis en is meer individuele begeleiding nodig. Hiervoor bestaan er verschillende diensten waarnaar je kan doorverwijzen.

- Wie spreekt de persoon aan?
- Wanneer wordt er doorverwezen?
- Naar welke diensten wordt er doorverwezen? In welke situaties wordt er naar welke dienst doorverwezen?
- Wie verwijst er door? Hoe?
- Wie staat er in voor de opvolging?
- Welke ondersteuning is er nodig?
- Wordt er een verslag gemaakt?
- Wie mag dit verslag inkijken?

Werkvorm: Afsprakentabel p. 38

Werkvorm: Procedures en begeleiding bij overtredingen p. 41

Tips!

- Begin met een individueel gesprek en vertrek vanuit het concrete gedrag.
- Laat een medewerker weten dat je dit gesprek zal aangaan.
- Probeer niet aan te vallen, maar ruimte te laten voor een gesprek.
- Maak er geen persoonlijke strijd van; de regels zijn overtreden en daar horen consequenties bij.
- Indien de problematiek te groot is, aarzel niet om je eigen grenzen te respecteren en door te verwijzen. Probeer zelf niet de reddende engel te spelen. Dit zorgt er ook voor dat je een vertrouwensband met deze persoon kan behouden.
- Neem contact op met de regionale of lokale preventieweker in je buurt.
- Bij De DrugLijn (078/15 10 20, www.druglijn.be) of de tabakstoplijn vind je al heel wat relevante informatie, onder andere doorverwijzing naar de voorzieningen in je buurt.
- Verwijs de jongere zelf door naar een JAC (www.jac.be) in je buurt. Zij zullen indien nodig verder doorverwijzen, maar starten reeds begeleiding op.

Neem ook de tijd om tussentijds te communiceren over de afspraken en regels die je al opgesteld hebt. Zo creëer je een draagvlak en kan je al op enkele vragen anticiperen.

STAP 5 – Sensibiliseren, informeren en vormen, en structurele maatregelen

Informeren en vormen

Denk na over hoe je de medewerkers maar ook je leden en bezoekers kan sensibiliseren, informeren en vaardigheden bijbrengen in het omgaan met alcohol, tabak en andere drugs.

Aan de slag dus:

- Organiseer een infoavond over alcohol en andere drugs voor leden en medewerkers, eventueel ook voor ouders.
- Organiseer een CO-meting bij de leden van het jeugdhuis (cf. www.vigez.be).
- Communiceer over je afspraken en regels, bijvoorbeeld via een ludieke activiteit zoals de CAD-muziekquiz, of laat enkele afspraken op bierkaartjes drukken. Koppel hier ook de jaarplanning alcohol- en drugpreventie aan.
- Gebruik de Feestwijzer voor het jeugdwerk (VAD, 2008) om ook tijdens je fuiven gezond en veilig uitgaan te promoten.
- Lanceer bestaande of zelf ontworpen campagnes.
- Organiseer een infosessie 'Stoppen met roken' voor geïnteresseerden.
- Geef een vorming voor je barmedewerkers rond barbeleid en grenzen stellen.
- Vraag ondersteuning bij dit alles van een regionale (zie www.vad.be) of lokale preventiewerker of bij Formaat.
- Andere campagnematerialen of spelen vind je op de website www.vad.be of www.blijftjeplaathangen.be.

Tip!

Maak gebruik van een jaarplan (bepaalde activiteiten komen na een bepaalde periode terug aan bod) en stem je aanbod af op je doelgroep.

Structurele maatregelen

In een jeugdhuis kan je ook enkele aanpassingen van de inrichting brengen die problemen kunnen voorkomen.

- Zorg voor voldoende verlichting, zodat er geen donkere hoeken zijn waar iemand stiekem kan gebruiken.
- Ook op de toiletten en parking zorg je best voor voldoende verlichting
- Zorg dat deuren van vergaderlokalen of andere locaties gesloten kunnen worden zodat niemand hier kan gaan gebruiken
- Zorg voor voldoende sociale controle op de toiletten. Dit kan je door toiletten te laten uitgeven op een hal.
- Werken met lidkaarten is een manier om de sociale controle te verhogen en het veiligheidsgevoel bij de medewerkers te laten toenemen.
- Stel een barbeleid op: maak alcoholische dranken duurder, organiseer geen happy hours, maak water goedkoop, ...

Werkvorm: Preventieve activiteit p. 43

STAP 6 – Schrijfwijzer en bekendmaking

Het is heel belangrijk dat iedereen op de hoogte is van het plan. Hoe kan iemand de regels en procedures naleven als hij of zij ze niet kent? Wees open over waar je mee bezig bent. Laat alle betrokkenen zien dat je op een ernstige manier met alcohol, tabak en andere drugs kan omgaan/omgaat. Onduidelijkheden en misverstanden rond drugs in het jeugdhuis kan je vermijden wanneer je laat weten waarvoor je kiest en waarom.

Deze bekendmaking gebeurt naar alle doelgroepen van het jeugdhuis en wordt regelmatig herhaald. Ook nieuwe leden worden erop gewezen. Wanneer alcohol-, tabak- of ander druggebruik vrij gevoelig ligt in de buurt van het jeugdhuis, zal er voldoende aandacht besteed moeten worden aan de bekendmaking naar de buitenwereld. Leg op voorhand in het plan vast op welke manieren deze bekendmaking zal gebeuren. Ga na welke communicatiekanalen binnen het jeugdhuis kunnen gebruikt worden voor de bekendmaking.

Communicatie naar de jongeren en de omgeving over het nieuwe beleid is cruciaal om vanaf het begin (van bij de ontwikkeling dus) de nodige steun en een goed draagvlak te verkrijgen.

Zelfs al hebben alle partners de tijd gekregen om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie, toch zal niet iedereen het beleid spontaan aanvaarden en kan er zelfs weerstand ontstaan. Er dient dan ook de nodige tijd besteed te worden aan het overwinnen van weerstanden. De weerstand heeft vaak te maken met gebrek aan informatie over:

- de omvang van de overlast in het jeugdhuis;
- de motivatie van het jeugdhuis om iets te veranderen aan alcohol-, tabak- en ander druggebruik;
- de voordelen van een nieuw drugbeleid voor het jeugdhuis.

Het is dan ook van belang dat het hoe en het waarom van de invoering van het beleid op een expliciete wijze wordt gecommuniceerd. Personen of groepen met veel weerstand kunnen apart in een gesprek benaderd worden. Weerstand ten opzichte van het nieuwe beleid kan ook vermeden worden door alle partijen er van bij het begin bij te betrekken. Verandering is een proces dat tijd en doorzettingsvermogen vergt.

Het jeugdhuis kiest er zelf voor naar wie het drugbeleid gecommuniceerd wordt. Belangrijke vragen hierbij zijn wat je wilt communiceren naar wie? In welke vorm? Welke reactie kan dit teweegbrengen? Wat is de meerwaarde van deze communicatie? Je drugbeleid communiceren naar je bezoekers en leden zal een heel ander effect hebben dan datzelfde beleid te communiceren naar de ouders. Sommige ouders zullen misschien overreageren en onterecht ongerust zijn. Het communiceren van je beleid naar de politie of gemeente zou dan weer wat deuren kunnen openen naar ondersteuning toe.

Werkvorm: Schrijfwijzer p. 44

STAP 7 – Evaluatie en bijsturing

Een drugbeleid is een *never ending story*, een continu proces van plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen. Concrete voorvallen of een wissel in de medewerkersploeg kunnen je beleid op de helling zetten. Nieuwe medewerkers houden er misschien andere opvattingen op na.

Ook zonder directe aanleiding bekijk je de afspraken over alcohol-, tabak- en ander druggebruik best elk jaar. Zo vermijd je achteraf discussies over de regels en afspraken. Een drugbeleid is dus geen afgewerkt product. Het is een proces waaraan je voortdurend sleutelt. Om je op weg te helpen, noteren we mogelijke evaluatievragen die je jaarlijks kunnen helpen je beleid bij te sturen.

Deze checklist gaat over drie belangrijke aspecten:

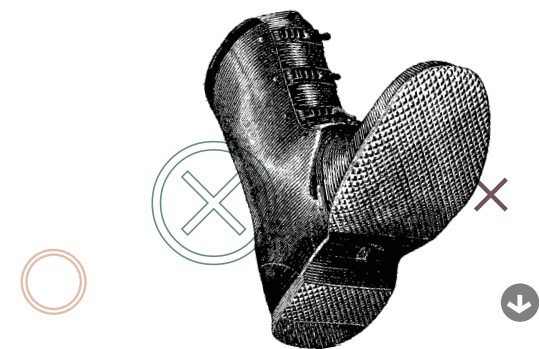
- Hoe is de ontwikkeling van het drugbeleid verlopen?
- Wat is het resultaat van het doorlopen van deze verschillende stappen?
- Wat heb je gedaan om het beleid in werking te laten treden en hoe is dit verlopen?

Heb je op al deze vragen positief geantwoord? Ok. Heb je bij één van de onderdelen toch meer negatieve antwoorden? Zoek dan hoe het beter kan. Wil je een efficiënt beleid, dan moet je aandacht geven aan alle onderdelen. Met deze evaluatie krijg je een zicht op succes- en faalfactoren: waarom werkt het beleid wel of niet? Wat kan je nog verbeteren?

Tot slot is het ook belangrijk om de wettelijke herzieningen op te volgen. Is er intussen al iets veranderd in de wetgeving?

Werkvorm: Evaluatiechecklist p. 48

Werkvormen en theorieën

WERKVORM – Drugscreener

Doel

- De huidige situatie in kaart brengen
- Zicht krijgen op knelpunten

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Bord of flap-over
- Krijt of dikke gekleurde stiften

Opdracht

Verdeel je in groepjes en beantwoord de vragen over de eigen groep, huidige regels en sancties en preventie-initiatieven. Jeugdhuisen die reeds een beleid hebben, kunnen de vragen over een drugbeleid er ook bij nemen. Je kunt steeds relevante bijvragen stellen.

Vervolgens worden de antwoorden in de grote groep besproken. Waar zitten de gemeenschappelijke antwoorden? Werken deze afspraken? Wanneer wel? Wanneer niet? Wat ontbreekt er ... Noteer de verschillende conclusies.

Bewaar de flap met regels, ze kunnen als vertrekpunt dienen voor de latere afsprakentabel.

Vragen Drugscreener

De eigen groep

- Heeft het jeugdhuis ervaring met alcohol-, tabak- of ander druggebruik?
- Worden er alcohol, tabak of drugs gebruikt binnen het jeugdhuis?
- Welke problemen heeft het jeugdhuis in verband met alcohol-, tabak- en druggebruik?
- Welke vragen rond alcohol-, tabak- en druggebruik leven er in de groep?
- ...

Huidige regels en sancties

- Welke regels heb je rond drugs, alcohol, roken en medicatie? Bestaan de regels? (on)geschreven regels?
- Zijn de regels duidelijk?
- Past iedereen ze toe?
- Zijn de regels bruikbaar tijdens activiteiten of op weekends?
- Wat moet je doen indien de regels overtreden worden?

- Wat ontbreekt er?
- Inspraak van de leden?
- Worden regels en afspraken gecommuniceerd?
- ...

Preventie-initiatieven

- Welke noden voor welke (doel)groepen?
- Hoe vormgegeven?
- Frequentie?
- In de dagelijkse werking?
- Samenwerking met externen?
- Vormingsinitiatieven?
- ...

Drugbeleid

- Bestaand beleid?
- Barbeleid?
- Voor wie?
- Wie is verantwoordelijk?
- Wat ontbreekt?
- Inbreng leden?
- Reeds geëvalueerd?
- Externe ondersteuning?
- ...

VOOR DE BEGELEIDING

- Maak duidelijk wat de bedoeling is van deze drugscreener.
- Bij deze stap gaat het erom zicht te krijgen op de huidige situatie. Bij de volgende stappen is er ruimte om stil te staan bij persoonlijke ervaringen en meningen.
- Aandachtspunten bij het formuleren van de conclusies zijn de sterke en zwakke punten, mogelijke knelpunten- en discussiepunten.
- Stel bij elke afspraak de 'wie-wat-wanneer'-vraag:
  - Zijn de regels gelijk voor medewerkers en leden, voor de verschillende leeftijdsgroepen (min-16-jaar en andere) van het jeugdhuis? (Wie?)
  - Gelden voor tabak, alcohol, medicatie, illegale drugs, ... dezelfde regels? (Wat?)
  - Verschillen de regels voor openingsavonden (instuif, vergaderingen, ...), interne activiteiten (optreden, fuif, ...) en activiteiten buiten het jeugdhuis (werkweekend, vormingsweekend, ...)? (Wanneer?)
  - Voorbeelden van afspraken:
    - Medewerkers drinken tijdens hun shift geen alcohol.
    - Illegale drugs (en dus ook cannabis) zijn te allen tijde verboden in en rond de onmiddellijke omgeving van het jeugdhuis, ook tijdens een fuif ...

WERKVORM – Bevraging drugbeleid in het jeugdhuis

Doel

- De huidige situatie in kaart brengen
- Zicht krijgen op knelpunten

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Vragenlijsten
- Schrijfgierief

Opdracht

Vraag jeugdhuismedewerkers, leden van de Raad van Bestuur, beroepskrachten, ... om deze vragenlijst individueel in te vullen. Koppel de resultaten terug naar de werkgroep drugbeleid en schrijf de conclusies in een verslag.

Vragenlijst

Binnenkort zal er in het jeugdhuis gestart worden met de ontwikkeling van een drugbeleid. In onderstaande vragenlijst peilen we naar je ervaringen met alcohol, tabak en drugs in het jeugdhuis. Op vragen die aangeduid zijn met * zijn verscheidene antwoorden mogelijk. Alvast bedankt voor je medewerking.

1. Wat is je functie binnen het jeugdhuis*?

- ☐ Lid van de Raad van Bestuur
- ☐ Beroepskracht
- ☐ Vrijwilliger
- ☐ Andere (gelieve dit toe te lichten)

2. In welke mate denk je dat je jeugdhuis te maken heeft met gebruik en misbruik van illegale drugs bij de leden?

- ☐ Heel veel
- ☐ Af en toe
- ☐ Bijna nooit

3. In welke mate denk je dat je jeugdhuis te maken heeft met misbruik van legale drugs (alcohol, tabak en medicatie) bij de leden?

- ☐ Heel veel
- ☐ Af en toe
- ☐ Bijna nooit

4. Heb je in het laatste jaar vragen rond alcohol, tabak of andere drugs gekregen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Indien ja: welke waren deze vragen*?

- ☐ Werking / uitzicht van de middelen
- ☐ Hulpverleningsmogelijkheden
- ☐ Bestaande wetgeving
- ☐ Bestaande regels / sancties in het jeugdhuis
- ☐ Andere (omschrijf): _____

Hoe heb je op deze vragen gereageerd*?

- ☐ Ik ben zelf op zoek gegaan naar info.
- ☐ Ik heb zo goed mogelijk gecommuniceerd.
- ☐ Ik heb doorverwezen naar een gespecialiseerde organisatie.
- ☐ Ik kon niet op de vraag antwoorden.
- ☐ Andere (omschrijf): _____

5. Ben je in het laatste jaar geconfronteerd met problemen rond alcohol, tabak en andere drugs?

- ☐ Ja ☐ Nee

Indien ja: welke waren deze problemen*?

- ☐ Roken in het jeugdhuis
- ☐ Onder invloed zijn in het jeugdhuis
- ☐ Onder invloed zijn van alcohol bij min-16-jarigen in het jeugdhuis
- ☐ Vermoeden van illegaledruggebruik
- ☐ Bezit van illegale drugs
- ☐ Dealen
- ☐ Medische noodsituatie na gebruik van legale of illegale drugs
- ☐ Agressie
- ☐ Andere (omschrijf): _____

Hoe heb je op deze problemen gereageerd*?

- ☐ Ik heb het lid gesanctioneerd.
- ☐ Ik heb het lid aangeraden naar een gespecialiseerde hulpverleningsdienst te gaan.
- ☐ Ik heb hierover een uitgebreid gesprek gehad met het lid.
- ☐ Ik heb dit gemeld aan: _____
- ☐ Ik heb de politie gebeld.
- ☐ Ik heb hier niet op gereageerd.
- ☐ Andere (omschrijf): _____

6. Vind je het moeilijk om te reageren op alcohol- of andere drugproblemen bij leden?

- ☐ Ja ☐ Nee

Indien ja, wat zou je kunnen helpen om met dit probleem om te gaan*?

- ☐ Informatie over hoe je alcohol- of andere drugproblemen kunt herkennen
- ☐ Vaardigheden ontwikkelen in het bespreken van alcohol- of andere drugproblemen
- ☐ Duidelijke regels en procedures vanuit het jeugdhuis
- ☐ Informatie over hoe we preventief kunnen werken rond dit thema
- ☐ Testen van leden op alcohol- of ander druggebruik
- ☐ Betere samenwerking met de politie
- ☐ Begeleiding/ hulpverlening vanuit het jeugdhuis voor jongeren met alcohol- of drugproblemen
- ☐ Andere (omschrijf): _____

7. Wat moet volgens jou de houding van het jeugdhuis zijn ten opzichte van het drugthema*?

- ☐ Het jeugdhuis drugvrij houden
- ☐ Druggebruik bespreekbaar maken
- ☐ Jongeren aanzetten niet te gebruiken
- ☐ Risico's van druggebruik beperken
- ☐ De jongeren verantwoord leren omgaan met drugs
- ☐ Andere (omschrijf): _____

8. Neemt het jeugdhuis initiatieven op het vlak van vorming en informatie rond het drugthema naar leden?

- ☐ Ja ☐ Nee ☐ Geen idee

Indien ja, welke initiatieven?

Wat zou het jeugdhuis volgens jou moeten doen op gebied van vorming in het kader van het drugthema?

---

9. Vind je dat er duidelijke regels zijn over wat kan en niet kan op het gebied van middelengebruik in het jeugdhuis?

- ☐ Ja ☐ Nee ☐ Geen idee

Wat vind je positief aan de bestaande interne regelgeving met betrekking tot alcohol, tabak en drugs?

Wat moet er volgens jou veranderen aan de bestaande interne regelgeving met betrekking tot alcohol, tabak en drugs?

---

10. Gelden de regels voor iedereen (vrijwilligers, Raad van Bestuur, ...)?

- ☐ Ja ☐ Nee

Gelieve te motiveren:

---

11. Heb je zicht op de wijze waarop leden met alcohol- of drugproblemen begeleid worden in het jeugdhuis?

- ☐ Ja ☐ Nee

Wat vind je positief aan de huidige aanpak van leden met alcohol- of drugproblemen?

Wat moet er volgens jou veranderen aan de bestaande aanpak van leden met alcohol- of drugproblemen?

WERKVORM – Groepsdiscussie

Doel

- Zicht krijgen op de visie van het jeugdhuis
- Zicht krijgen op de doelstellingen van het jeugdhuis

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Bord of flip-over
- Krijt of dikke gekleurde stiften

Opdracht

Noteer de vragen op het bord en laat de groep hierover discussiëren. Stel desnoods een aantal bijvragen. Maak duidelijk aan de werkgroep welke positieve en negatieve gevolgen de verschillende doelstellingen hebben. Bespreek met de werkgroep de mogelijke pistes en kies een gezamenlijke doelstelling waaraan gewerkt zal worden.

Vragen

- Wat is een jeugdhuis?

- Waarin verschilt een jeugdhuis van een jongerencafé of discotheek?
- Welke doelstellingen staan er in de statuten?
- Wat is het doelpubliek?
- Welke activiteiten worden er georganiseerd?
- Wat is de rol van het jeugdhuis in het leven van een jongere?
- In welke mate spiegelt een jongere zijn waarden en normen aan de geldende regels en afspraken in het jeugdhuis?

Doelstellingen

Het bepalen van specifieke doelstellingen rond drugs, alcohol en tabak is verbonden met de algemene waarden en doelen die je als jeugdhuis nastreeft. Wat wil je betekenen als jeugdhuis voor je leden? Wil je alles wat strafbaar is of onverantwoord is, weren uit je jeugdhuis en je richten tot een bepaald publiek of wil je via een open houding naar jongeren toe iets meegeven in hun opvoeding en hen verantwoord leren omgaan met genotsmiddelen?

Het is belangrijk te bepalen wat je juist wil aanpakken en de volgende vragen kunnen je daarbij helpen:

- Willen we een bepaald probleem oplossen?
- Willen we preventief werken en iets ondernemen voor de ganse groep?
- Willen we ons jeugdhuis drugvrij houden?
- Willen we jongeren leren verantwoord omgaan met middelen, zoals alcohol?

In onderstaand kader zie je de wegen die je kunt bewandelen en de gevolgen ervan.

DOELSTELLINGEN	POSITIEVE GEVOLGEN	NEGATIEVE GEVOLGEN
Probleemgevallen verwijderen = iedereen die drugs gebruikt buiten de groep zetten	Probleemgeval heeft geen beïnvloeding meer naar anderen in de groep in het jeugdhuis Imago van het jeugdhuis wordt zuiver gehouden	Individu is er niet mee geholpen Oplossing op korte termijn Negatieve reactie anderen
Crisissituatie oplossen	Oplossing op korte termijn	Afspraken voor de toekomst ontbreken
Jongeren leren omgaan met drugs binnen en buiten het jeugdhuis.	Jongeren denken na over hun gebruik en de gevolgen ervan. Ze leren er verantwoord mee om te gaan.	Kan beschouwd worden als inmenging in het privéleven Het is niet controleerbaar Investering op lange termijn is noodzakelijk.
Het jeugdhuis drugvrij houden = Er mag geen drugs gebruikt worden.	Zuiver imago naar de buitenwereld Ruimte creëren om zonder storend gedrag activiteiten te doen	De groep stelt zich selectief op Men sluit de ogen voor mogelijk gebruik. Ook alcoholvrij?
Leren omgaan met problemen via beleid <ul style="list-style-type: none"> • Preventie door spelen, informatie • Regels/ afspraken maken 	Eenduidige regels en afspraken Duidelijkheid en openheid op langere termijn Gewapend tegen druk van buitenwereld Doordacht werken met leden Uitwerking ervan is groepsbevorderend.	Tijdsinvesterende bezigheid om beleid op te stellen Permanente aandacht, opvolging nodig

Theorie MMM

Iedereen heeft zijn mening over het alcohol-, tabak- en druggebruik in onze samenleving. Om niet in een welles/nietes-discussie te verzeilen, geven we hier een eenvoudig model om het alcohol-, tabak- en druggebruik te kaderen.

Heel wat factoren beïnvloeden het alcohol-, tabak- en druggebruik. Wat is de oorzaak? Wie is verantwoordelijk? Wat beïnvloedt of druggebruik een probleem wordt of niet? Je kan dit samenvatten in de drie M's en hun onderlinge interacties:

- Mens: wie is de gebruiker, wat is zijn draagkracht?
- Middel: wat wordt er gebruikt, hoe riskant is het middel, hoeveel wordt er gebruikt?
- Milieu: in welke omgeving wordt er gebruikt, wat is de draaglast?

Mens

Bijna alle jongeren gebruiken wel eens een drug: een sigaret, bier, breezers, een joint, ... omdat ze nieuwsgierig zijn, willen experimenteren, voor de kick, om zich goed te voelen, voor de stemming, voor het specifieke effect, om erbij te horen, ...

Of dit een probleem is? Meestal niet, maar soms wel, bijvoorbeeld als beperkt gebruik overgaat in regelmatig gebruik, als je te jong begint te gebruiken, ... zelfs als je eenmaal gebruikt in een gevaarlijke situatie, kan het reeds problematisch zijn (bijvoorbeeld op de brommer).

Druggebruik als oplossing voor problemen?

→ kans op regelmatig gebruik en afhankelijkheid stijgt

Of je al dan niet problemen krijgt, wordt onder andere bepaald door:

➤ Persoonlijke draagkracht

Bijvoorbeeld: Kristien is voorzitter en studeert aan de universiteit. Ze heeft een heel druk programma. Vooral in de examenperiode slijt ze heel wat medicatie om de stress aan te kunnen.

➤ Zelfvertrouwen

Bijvoorbeeld: Kasper is een van de jongste nieuwkomers in de medewerkerskern. Tijdens de vergaderingen voelt hij zich niet steeds op zijn gemak tussen de 'anciens'. Na een paar pintjes wordt hij wat losser en gooit hij zijn mening in de groep.

➤ Hoe je omgaat met negatieve ervaringen

Bijvoorbeeld: Hilde heeft een zoveelste discussie gehad met haar ouders. Ze rookt af en toe een jointje om de spanning van zich af te zetten.

➤ Eigen kennis en opvattingen over drugs

Bijvoorbeeld: Bart gaat in het weekend graag stevig uit en neemt af en toe speed om langer wakker te blijven. Hij denkt hiervan niet afhankelijk te worden.

Middel

De term 'drugs' is een verzamelnaam voor alle legale en illegale genotsmiddelen die bij inname het bewustzijn, het gevoel en de zintuigen op allerlei manieren beïnvloeden (en dat is vaak ook de aantrekkingskracht van drugs):

- Verdovende middelen (bijvoorbeeld alcohol, slaappillen, heroïne, ...): dempende werking, je krijgt een gelukzalig en ontspannen gevoel.
- Hallucinogene middelen (bijvoorbeeld cannabis, paddenstoelen, LSD, ...): je ervaart de werkelijkheid anders dan hij is; vanaf een bepaalde dosis kan je zelfs onbestaande dingen zien en voelen; stemmingen worden versterkt en kunnen voortdurend wisselen, afhankelijk van je gemoedstoestand.
- Stimulerende middelen (bijvoorbeeld cocaïne, amfetamines, pepdrankjes, ...): oppeppend effect, je voelt je actief, vrolijk, alert en zelfverzekerd; vermoeidheid en honger verdwijnen;
- Sommige stimulerende middelen kunnen ook hallucinogene effecten hebben (bijvoorbeeld XTC).

Het combineren van middelen is niet gelijk aan het optellen van de effecten. Mixen kan onvoorspelbare effecten teweegbrengen. De effecten kunnen elkaar versterken, afzwakken of een totaal ander effect hebben dan voorzien. Elk gebruik houdt risico's in. Zeker combigebruik.

Risico's op korte termijn:

- Ongevallen in het verkeer (auto, fiets, ...)
- Dagelijks functioneren (werk, leiding staan, studeren, ...)
- Onveilige seks

Het risico op afhankelijkheid verschilt van drug tot drug:

- Sommige drugs maken je mentaal en lichamelijk afhankelijk. Dit geldt in sterke mate voor alcohol, tabak (nicotine), slaap- en kalmeringsmiddelen, sommige pijnstillers en heroïne.
- Van andere middelen word je vooral geestelijk (en in mindere mate lichamelijk) afhankelijk. Dit geldt voor cocaïne, speed, cannabis en koffie.
- Iets minder uitgesproken, maar toch verraderlijk zijn XTC en tripmiddelen als LSD en paddenstoelen.

Het aanbod of de beschikbaarheid van het middelen hoort ook tot een van de factoren die van invloed kunnen zijn.

Meer informatie nodig over drugs? Surf dan naar www.druglijn.be

Milieu

- Druggebruik is cultuurgebonden.

Bijvoorbeeld: De westerse cultuur is heel tolerant tegenover alcohol. Het is in de maatschappij aanvaard. In de Arabische cultuur echter is alcoholgebruik maatschappelijk niet aanvaard. Cannabis daarentegen blijft in de westerse cultuur een gevoelig punt, maar wordt in sommige Arabische landen aanvaard.

- En dichterbij: ook de directe omgeving beïnvloedt het alcohol-, tabak- en druggebruik.

Bijvoorbeeld: Als je vader een «overjaarse hippie» is, zal hij zich veel minder druk maken om je cannabisgebruik.

Bijvoorbeeld: Je jeugdhuis heeft de traditie om elk jaar op werkweekend te gaan met de kern en het bestuur. Na het werken houden ze een drankwedstrijd. Als nieuwe medewerker zal je sneller geneigd zijn om mee te drinken.

WERKVORM – Jeugdhuissangria

Doel

- Het thema drugs bespreekbaar maken
- Discussie over waarden en normen met betrekking tot alcohol en andere drugs op gang brengen
- Zicht krijgen op de risico's van alcohol-, tabak- en druggebruik

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden.

Benodigd materiaal

- Bord of flap-over
- Krijt of dikke gekleurde stiften
- Jeugdhuissangria
- Eventueel Drugs etc. (infopakket over drugs, www.vad.be) voor meer informatie voor de begeleider

Opdracht

Geef iedere deelnemer een kopie van de situatieschetsen, en laat hen de situaties volgens risicovol rangschikken (1 = meest gevaarlijk en 6 = minst gevaarlijk). Geef aan dat het niet om een kennistest gaat: iedereen rangschikt de situaties volgens zijn/ haar eigen mening; geen enkel antwoord

is juist of fout. Wanneer alle deelnemers de situaties hebben gerangschikt, bekijk je situatie per situatie de verschillende scores: dit vormt een aanleiding tot discussie. Wanneer twee deelnemers een uiteenlopende score toekennen aan een situatie, laat hen dat dan beargumenteren.

Jeugdhuisangria

Thomas heeft onlangs met enkele vrienden een jeugdhuis opgestart. Omdat er nog veel werk te doen is, brengt hij er gemiddeld vijf avonden van de week door. In het jeugdhuis vormen zich langzaam een paar kleine kernen van vaste klanten, die hem soms wel een glas aanbieden. 's Avonds rond 9 uur komen de vaste bezoekers. Op rustige avonden drinkt hij meestal om het uur een pintje mee. Op drukker avonden kan dit oplopen tot twee pintjes per uur. Het jeugdhuis wordt meestal gesloten om 2 uur. Hijzelf voelt zich hier goed bij.

Lore rookt 20 sigaretten per dag. Ze rookt om zich te ontspannen. Ze kent de gezondheidsrisico's die aan het roken verbonden zijn, maar ze vindt dat iedereen van iets dood moet gaan.

Bert is een vlotte kerel. Hij praat gemakkelijk en is door iedereen graag gezien. Hij rookt soms cannabis en heeft ook al eens met LSD en cocaïne geëxperimenteerd. Hij beweert dat hij de zaak onder controle heeft.

Michel is een schuchtere jongen. Vooral op feestjes heeft hij het bijzonder moeilijk om uit de hoek te komen. Maar de laatste tijd gaat het veel beter. Hij heeft ontdekt dat alles veel gemakkelijker gaat als hij vooraf in het jeugdhuis een aantal pintjes snel na elkaar opdrinkt. Als hij daarna naar de fuif gaat voelt hij zich stukken beter.

Liesbeth is geslaagd voor haar examens en dit heeft ze met een paar goede vrienden in het jeugdhuis gevierd. Het werd een lange avond en nacht, met veel plezier, en veel, misschien wel te veel alcohol. Ze herinnert zich niet al te veel meer van de laatste uren en helemaal niet meer hoe ze thuis is geraakt.

Yusuf rookt weed met zijn vrienden. Af en toe koopt hij een hoeveelheid in Maastricht, maar hij verkoopt ze niet door. Tijdens het weekend staat hij achter de toog in het jeugdhuis. Terwijl hij tapt, gebruikt hij niet, maar tijdens de opkuis steekt hij vaak een jointje op.

VOOR BEGELEIDING

- Er is geen juist of fout antwoord
- Persoonlijke opinie of ervaring spelen mee in iemands kijk op gebruik
- Op zoek gaan naar de gemene deler
- Argumenten: zie volgende pagina

Als het gesprek te lang rond één punt draait zonder dat er nieuwe argumenten bijkomen, breng dan zelf een nieuw punt of argument aan.

Eenmalig of langdurig gebruik

Gevaarlijk gedrag, gedefinieerd als afhankelijkheid, geldt voor Thomas. Hij neemt gemiddeld zes tot tien alcoholconsumpties op bepaalde avonden tijdens de week, terwijl drie glazen per dag voor een volwassen man de drempel zijn met betrekking tot schade voor de gezondheid. Zijn geval kan tegenover Liesbeth gesteld worden: zij gebruikt enkel in uitzonderlijke omstandigheden.

[Gebrek aan] kennis van het product

Als je vertrouwd bent met een bepaald product, dan geef je vaak een lage score (weinig gevaarlijk). Weet je weinig over het product, dan geef je het vaak een hogere score (gevaarlijk). Dit wil echter niet zeggen dat je de risico's van een bepaald product mag minimaliseren omdat je het product 'kent'.

[Gebrek aan] kennis van de gebruiker

Naargelang je de geschiedenis van de gebruiker kent, zal je anders reageren. In deze oefening ken je de betrokken personen niet. Je velt dan vlot een oordeel. Toch mag je niet uit het oog verliezen dat de kennis van iemands persoonlijkheid, zijn/ haar leefwereld bepaalt hoe je tegenover deze persoon en zijn/haar gebruik staat.

Legaal of illegaal

Marihuana en XTC zijn illegale producten. Ook omwille van de illegaliteit kunnen deze producten als gevaarlijk beoordeeld worden. Het gebruik van deze producten kan immers gerechtelijke gevolgen hebben. Geen zicht hebben op de productie ervan (in illegale labo's) maakt de producten eveneens gevaarlijk. Zo is geweten dat XTC zeer verschillend kan zijn qua samenstelling.

Voorbeeldfunctie

De mate waarin men oordeelt dat iemand een voorbeeldfunctie te vervullen heeft, bepaalt mee of een situatie al dan niet als gevaarlijk wordt ingeschat.

Motivatie

De redenen die mensen aanzetten tot druggebruik bepalen in hoeverre ze begrip opbrengen of het gebruik aanvaarden. Bijvoorbeeld Michel die socialer wil zijn.

Eigen ervaring

Ook de eigen ervaring speelt een rol bij het vormen van een mening. Als men een situatie zelf heeft meegemaakt (of als men een bepaald gedrag bij zichzelf herkent, bijvoorbeeld roken), reageert men vaak met een extremere score: heel tolerant of net niet.

WERKVORM – Situatieschetsen

Doel

- Tot een consensus komen wat betreft de waarden en normen rond alcohol, tabak en drugs
- Een aanzet tot regels en afspraken

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden.

Benodigd materiaal

- Bord of flap-over
- Krijt of dikke gekleurde stiften

Opdracht

Bespreek elke situatie in de groep en tracht tot een consensus te komen. De begeleider noteert wat er als consensus uit de groepsdiscussie komt. Dit wordt meegenomen naar Stap 4.

Situatieschetsen

Cannabis

Je weet dat een aantal leden van de kern cannabis rookt. Ze gebruiken echter nooit binnen in het jeugdhuis omdat ze het jeugdhuis niet in op-spraak willen brengen. Aan het bankje niet ver van het jeugdhuis doen ze het wel. Een aantal andere jeugdhuismedewerkers is met dit gebruik niet akkoord en heeft je dit laten weten. De uiteindelijke beslissing laten ze aan de voorzitter over.

- *Hoe ga je hier als bestuur mee om?*
- *Hoe probeer je de afspraak af te dwingen?*
- *Wat zou je doen als het om bezoekers gaat en niet om medewerkers?*
- *Wat zou je doen als het gaat om sterkedrank en niet om cannabis?*

Dealer

Je merkt dat een aantal regelmatige bezoekers van het jeugdhuis nogal veel contact heeft met een nieuwe bezoeker, die bekend staat als dealer. Als die nieuwe binnenkomt, zwemt plots een aantal mensen rond en gaat vervolgens naar buiten. Je vermoedt dat er op dat moment buiten gedeald wordt.

- *Hoe ga je hiermee om als tapper? Als bestuurslid?*
- *Betrek je de politie hierbij?*
- *Hoe ga je met de dealer om? Met de andere leden?*

Dronken

Een bezoeker van het jeugdhuis is duidelijk zwaar onder invloed van alcohol. Hij wordt verbaal zeer agressief en breekt een aantal glazen. De andere bezoekers reageren afkeurend.

- *Hoe reageer je hierop als tapper? Als bestuurslid?*
- *Wat doe je als deze persoon nog met de wagen naar huis wil?*
- *Wat zijn de regels over het schenken aan dronken personen (wet)?*
- *Wat onderneem je verder nog naar deze persoon die duidelijk een drankprobleem heeft?*

No problem?

Op een vrijdagavond komt een aantal jongeren het jeugdhuis binnen. Het zijn duidelijk geen regelmatige bezoekers. Na een paar uur steken ze in een hoekje een joint op. Ze vallen niemand lastig, zijn niet luidruchtig of agressief, en bijna niemand heeft opgemerkt dat ze iets gerookt hebben. Er is in ieder geval niemand van de bezoekers die erop reageert.

- *Hoe ga je ermee om als tapper? Als bestuurslid?*
- *Wat zegt de wet (openbare plaats, aanwezigheid minderjarigen, huis openstellen voor gebruik is verboden)?*
- *Hoe kan je bezoekers attent maken op wat wel en niet mag?*

De gebruiker

Een medewerker komt na het poetsen van de toiletten melden dat hij sporen van cocaïnegebruik heeft gevonden op het damestoilet. Op een rustige instuifavond wanneer je het toiletpapier gaat aanvullen betrap je een bezoeker van het jeugdhuis op het gebruik van cocaïne.

- *Hoe ga je hiermee om?*
- *Hanteer je een schorsing?*
- *Hoe zit het met verdere begeleiding?*
- *Zou je elders advies vragen?*

BIJ SITUATIES VAN REGELOVERTREDING

- Pols ook even of de andere tapper de situatie op dezelfde manier inschat en, als hij/ zij de persoon beter kent, de persoon aanspreekt.
- Begeef je op dezelfde schouderhoogte. Zorg dat je niet letterlijk boven iemand staat.
- Speel het niet persoonlijk: een joint maakt deel van iemands imago. Praat over het roken. Laat de persoon in zijn eigenwaarde.
- Zorg voor rugdekking: laat een andere medewerker weten dat je iemand gaat aanspreken.
- Niet 'ik versus jij' maar 'dit zijn de regels van het jeugdhuis'. Maak er geen strijd van.
- Indien je niet durft, vraag hulp aan anderen om het eventueel met twee aan te pakken.
- Mogelijke tussenkomst bij te veel alcohol: "Ik zie dat het minder met je gaat, wil je een fruitsap of cola?" of "Ik maak me zorgen, je kan misschien best iets anders drinken het volgende half uur?"

- Mogelijke tussenkomst bij cannabisgebruik in het jeugdhuis:
“Ik merk dat je hier cannabis staat te roken. Hiermee ben je in overtreding met de regels van het jeugdhuis.”
- Spreek de persoon met de voornaam aan.
- Pak niet zonder reden over van je collega-tapper, enkel wanneer die erom vraagt (teken afspreken).
- Val niemand aan in groep. Laat de persoon geen gezichtsverlies lijden.
- Respecteer hem/haar: “Je bent een toffe pee, maar die pint kan nu even niet”.
- Hou oogcontact (let op: kan agressie uitlokken).

Tips!

BIJ AGRESSIE

- Afstand houden, niet te dicht laten komen (armlengte).
- Zorg voor je eigen veiligheid.
- Als je veiligheid niet gegarandeerd is, contacteer je de politie.
- Neem de agressieve persoon weg uit de groep zonder te dreigen.
- Zorg ervoor dat de agressor nooit tussen jezelf en de enige vluchtweg staat.
- Vermijd oogcontact, uitlachen, uitdagen, streng toespreken of dreigen.

WERKVORMEN – Afsprakentabel

Doel

- Afspraken over alcohol en andere drugs opstellen
- Duiden op het belang van afspraken over alcohol en andere drugs

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden
- Denk ook even na hoe je je leden kan betrekken bij het maken van afspraken

Benodigd materiaal

- Schrijfgerief
- Bord of flap-over
- Krijt of dikke gekleurde stiften
- Afsprakentabel

Opdracht

Teken de afsprakentabel op het bord of de flap-over. Laat de deelnemers in de verschillende vakken van de afsprakentabel regels opschrijven. Probeer vanuit de verschillende opgeschreven regels per vak tot een gemeenschappelijke afspraak te komen. Tot slot kan je een overzichtelijk lijstje met regels opstellen.

Je kan vertrekken van openingsavonden en nagaan of er afwijkingen geformuleerd moeten worden voor andere activiteiten.

Afspraken

Afspraken verschillen naargelang de groep waarop ze betrekking hebben, het product waarnaar ze verwijzen, de situatie waarin ze worden toegepast, het gedrag en de aanleiding (feit of geen feit).

Binnen het jeugdhuis kan je grosso modo de volgende drie groepen onderscheiden:

- Min-16-jaar
- Leden/ bezoekers
- Medewerkers (bestuur en kern)
- Laten jullie ook min-16-jarigen toe in het jeugdhuis? Denk dan ook aan de afspraken voor deze groep.

Wat drugs betreft, kan je een aantal grote productgroepen onderscheiden:

- Tabak
- Alcohol: bier, wijn, jenever, zware bieren, ...
- Cannabis
- Andere illegale drugs
- Pokeren/ gokken

Denk ook na of je medicatie van vluchtige snuifmiddelen mee in de afspraken wil opnemen.

Aan het jeugdhuis kan je drie situaties verbinden:

- Openingsuren
- Interne jeugdhuisactiviteiten (optreden, fuif, ...)
- Externe activiteiten (werkweekend, vormingsweekend, bezoek aan festival of museum, ...)
- Externe organisatoren: zijn de afspraken ook van toepassing voor andere organisatoren?

Er zijn vijf mogelijke vormen van gebruik/gedrag:

- Bezit: cannabis op zak hebben
- Gebruik: roken binnen het jeugdhuis
- Onder invloed zijn: dronken achter de toog staan. Er zijn duidelijke gedragssignalen. Zo is het niet nodig om regels uit te werken voor het onder invloed zijn van tabak, omdat dit zich niet uit in gedragssymptomen.
- Delen (doorgeven): XTC verdelen onder de vrienden
- Dealen (verkopen): cannabis doorverkopen

VOOR BEGELEIDING

Omdat het maken van regels met een grote groep niet echt werkbaar is, kan je de invulling van de afsprakentabel best voorbereiden met een beperkt groepje. Op een vergadering of een speciale bijeenkomst kan je de ingevulde afsprakentabel aan de hele kern voorleggen.

Daarna kunnen de regels dan in kleine groepjes besproken worden.

Aan het opstellen van regels verbinden we enkele voorwaarden:

- De regels moeten tot stand komen met inspraak of goedkeuring van alle betrokkenen.
- De zin van een regel moet altijd duidelijk zijn.
- De regels mogen de communicatie met de leden niet vervangen. Regels geven duidelijke grenzen aan, maar praten blijft belangrijker.
- Verzachtende of verzwarende omstandigheden moet je geval per geval kunnen bekijken.
- Zijn de meningen over een bepaalde regel echt verdeeld en kom je na lange gesprekken niet tot een akkoord, dan kan leg je best vooraf vast hoe de stemming van een afspraak/ regel moet gebeuren (gewone meerderheid [$\frac{1}{2} + 1$], 2/3 meerderheid of unaniem).
- Een tabel met de afspraken bij overtreding van een afspraak kan een goed overzicht geven.
- Regels kunnen best niet te uitgebreid zijn.
- Regels kunnen dynamisch zijn. Vaak zal je merken dat bepaalde regels na verloop van tijd niet meer bruikbaar zijn. Als ze niet meer zinvol zijn, is het beter om ze te snoeien.
- Maak de regels op maat van de doelgroep.

Afsprakentabel

OPENINGSAVONDEN						
		Bezit	Gebruik	Onder invloed	Delen	Dealen
Tabak	Leden min-16-jaar					
	Leden + 16 jaar					
	Medewerkers en bestuur					
Alcohol	Leden min-16-jaar					
	Leden + 16 jaar					
	Medewerkers en bestuur					
Cannabis	Leden min-16-jaar					
	Leden + 16 jaar					
	Medewerkers en bestuur					
Andere illegale drugs	Leden min-16-jaar					
	Leden + 16 jaar					
	Medewerkers en bestuur					
Pokeren en gokken	Leden min-16-jaar					
	Leden + 16 jaar					
	Medewerkers en bestuur					

WERKVORM – Procedures en begeleiding bij overtredingen

Doel

- Uitstippelen van een strategie bij problemen met alcohol- of druggebruik
- Opstellen van concrete sancties bij regelovertreding

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Schrijfgierief
- Vragenlijst

Opdracht

Verdeel de groep in drie. Laat elk groepje één van de drie aspecten van de vragenlijst overlopen. Tracht vanuit de verschillende groepjes tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. In de afsprakentabel maakten we al een onderscheid bij aard van het middel, bezit/ gebruik/ onder invloed/ delen/ dealen/ feit of vermoeden. Je kan best een procedure maken per regelovertrading.

Schrijf ten slotte een strategie (houvast) uit: hoe je zal reageren bij bewijs of vermoeden van druggebruik/drugbezit/dealen en delen.

Vragenlijst

Vragen in verband met melden druggebruik

- Wat doe je met een vermoeden van druggebruik?
- Wat doe je met een bewijs van druggebruik?
- Wanneer maak je melding van druggebruik? Enkel bij bewijs?
- Aan wie meld je het?
- Meld je het enkel intern?
- Meld je het ook aan de ouders? Wanneer en wie?
- Wat doe je bij overmatig alcoholgebruik?

Vragen in verband met maatregelen voor jongeren die alcohol of andere drugs gebruiken

- Wat wil je hiermee bereiken?
- Wie spreekt de jongere aan?
- Welk standpunt neem je met deze doelstelling in? Dat van de jongeren? Dat van de ouders? Dat van het jeugdhuis? Dat van de publieke opinie?
- Welke maatregelen neem je bij regelovertrading?
- Wie wordt betrokken bij de beslissing en wanneer?
- Wie spreekt de overtreder aan en wie volgt de sanctie op?
- Wat als het niet goed gaat met iemand?

Vragen in verband met contacten leggen met hulpverlening, politie, ...

- Is de politie een gesprekspartner?
- Wie wordt er betrokken bij de begeleiding van de jongere? Bestuurder? Voorzitter? Iemand uit de kern?
- Wanneer wordt er doorverwezen naar een externe hulpverleningsinstantie?
- Hoelang moet het gebruik al duren?
- Hoe ernstig moet de problematiek zijn?
- Welke instantie is aangewezen voor de begeleiding van de jongere?
- Wie neemt de beslissing tot doorverwijzing?

Tips!

VOOR BEGELEIDING

Maak ook een onderscheid tussen:

- *Invloed op en draagkracht van de groep*
Wat is de invloed van de overtreding op de groepsdynamiek? Weegt de overtreding zwaar door of is het een gebeurtenis in de marge? Kan de groep met de gebeurtenis omgaan?
- *Relatie tot algemeen functioneren*
Hoe past de overtreding in de levensstijl van de jongere? Is het een stille persoon die zich credibiliteit wil aanmeten of iemand die consequent tegen alle regels ingaat?
- *Milieu*
Wat weten we over de achtergrond, de familiale situatie van de overtreder? Is zijn/ haar gedrag binnen de thuissituatie wel aanvaard?
- *Invloed op thuisblijvers (bijvoorbeeld weekend)*
Hoe zullen de thuisblijvers reageren als ze het voorval vernemen? Schaadt het de goede naam van de organisatie?
- *Sancties in relatie tot de aard van de overtreding*
Beoordeel de jongere op zijn/haar gedrag en niet op zijn/haar persoon. Het gaat om wat hij/zij gedaan heeft, en niet om wie hij/zij is. Bijvoorbeeld: zeg niet "Je bent een druggebruiker en druggebruikers zijn niet welkom bij ons", maar eerder "Jij hebt die avond een joint gerookt en je hebt dus een afspraak overtreden".

WERKVORM – Preventieve activiteit

Doel

- Een preventieve activiteit uitwerken en plannen

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Schrijfgierief
- Papier

Opdracht

Werk per drie een preventieve activiteit uit, met de bezoekers en leden van het jeugdhuis als doelgroep. Denk na over de doelstelling van je activiteit, het concept en programma, de materialen die je nodig hebt, de locatie, de datum en het aanvangsuur.

Ieder groepje stelt zijn activiteit aan de anderen voor. De origineelste en meest haalbare activiteit wordt gekozen en gepland.

Criteria preventieve activiteit

Inhoud

- Kennis: het aanreiken van objectieve, eerlijke en actuele informatie over alle drugs
- Attitude: op basis van overweging en waardering, het afwegen van voor- en nadelen, worden de opinie en de attitude tegenover het gebruik van bepaalde middelen gevormd.
- Persoonlijke en sociale vaardigheden: omgaan met druk van leeftijdsgenoten, eigen beslissingen nemen, zelfredzaamheid, assertiviteit, positief zelfbeeld, ... zijn belangrijke vaardigheden waar jongeren in getraind moeten worden.

Methodiek

- Interactief werken: groepsdiscussies hoeven niet beperkt te blijven tot het thema drugs.
- Op maat werken: vertrek van de leefwereld van de jongeren en sluit aan bij hun kennis- en ervaringsniveau.

Toepassing

- Planmatige aanpak: eenmalige activiteit heeft weinig impact op het gedrag van een persoon. Loopt de activiteit over een langere periode dan is het wel effectief.
- Inbedding: integreer de activiteit in je normale werking.

WERKVORM – Schrijfwijzer

Doel

- Het drugbeleid op papier zetten

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Schrijfgerief
- Papier
- Verslagen en conclusies van de vorige stappen

Opdracht

Deze schrijfwijzer helpt je bij het uittekenen van de regels en afspraken in het jeugdhuis. Dit is geen papieren oefening. Juist door dit uit te schrijven wordt voor iedereen binnen en buiten het jeugdhuis duidelijk hoe je aankijkt tegen alcohol en andere drugs. Onderstaande rubrieken en vragen zijn onvolledig, zodat je zelf naar eigen goeddunken aspecten kan toevoegen. De ondersteunende vragen hebben tot doel je op weg te zetten bij het schrijven van een globaal plan.

Schrijfwijzer

Deel 1 – Inleiding

Intro drugbeleid

Beschrijf waarom je een drugbeleid opstelt.

- ? Aanleiding? / doelstelling? / doelgroep?

Visie op alcohol-, tabak- en ander druggebruik en -preventie

Breng in kaart hoe het jeugdhuis aankijkt tegen alcohol-, tabak- en ander druggebruik en -preventie en wat zijn rol is.

- ? Algemene visie? / hoofddoelstelling? / visie op het gebruik van alcohol en andere drugs?

Doelstellingen

Benoem alle doelstellingen die je met dit drugbeleid beoogt. Ze geven houvast en kunnen nadien geëvalueerd worden.

- ? Wat en wanneer realiseren? / haalbaar? / concreet en meetbaar?

Deel 2 – Regels en reageren op problemen

Regels en procedures

Schrijf de regels helder neer. Ze geven aan welke afspraken zijn gemaakt en voor wie ze gelden. Er wordt aangegeven dat er grenzen zijn en wat de maatregelen zijn als de grenzen worden overtreden. Belangrijk is ook dat de regels voor iedereen duidelijk zijn.

- ? Functie regels? / waar, voor wie en wanneer van toepassing? / uitvoeren sancties? / eindverantwoordelijkheid?

Signaleren, eerste zorg en doorverwijzen

Door je vele contacten met jongeren kan je vroegtijdig problemen detecteren. Beschrijf hoe je op alcohol- of andere drugproblemen voorbereid kan zijn en hoe je adequaat kan doorverwijzen. Het is een kleine stap, maar een grote hulp.

- ? Visie op signaleren en begeleiden? / wiens taak? / hoe ver ga je? / wanneer en naar wie doorverwijzen? / externe ondersteuning?

Deel 3 – informeren, vorming en structurele maatregelen

Voorlichting

Geef aan hoe je wil informeren en sensibiliseren in het leren bewuste keuzes te maken over alcohol en andere drugs.

- 🔍 Visie op voorlichting? / welke vorm? / hoe vaak? / door wie? / voor wie? / externe ondersteuning?

Vorming

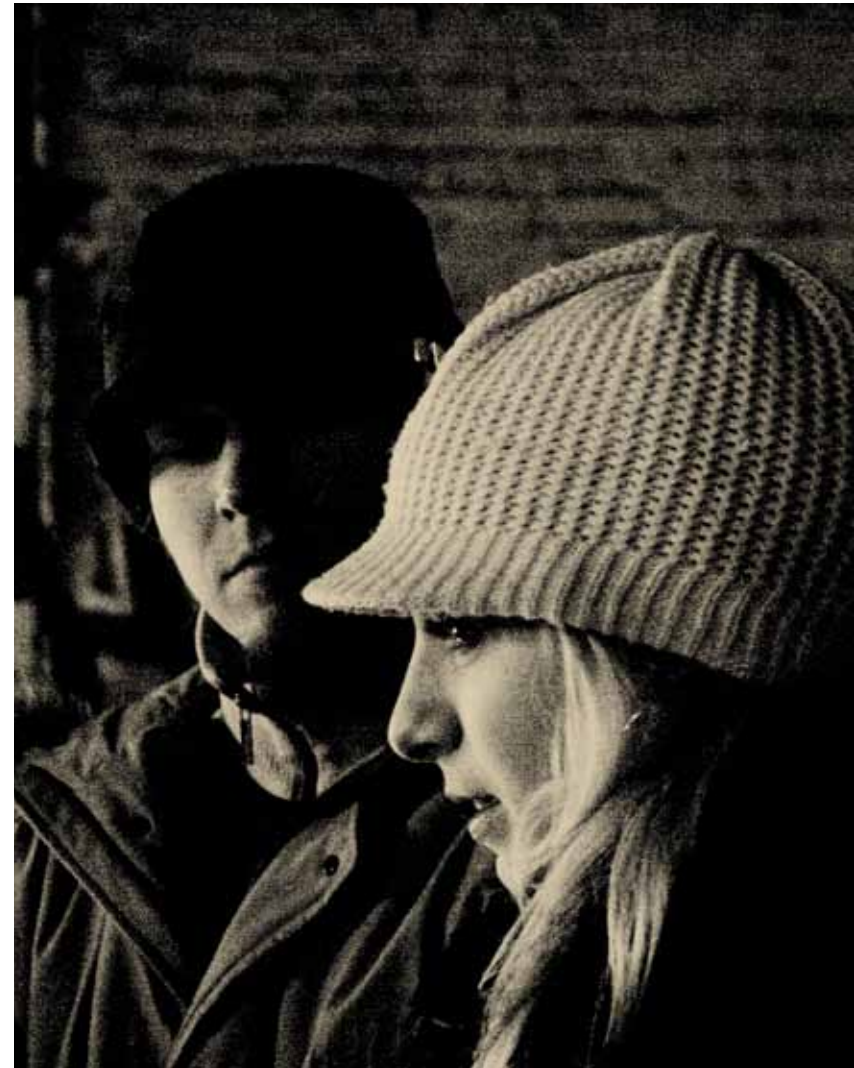
Verwacht wordt dat je over voldoende kennis beschikt: verschillende populaire middelen, fasen van gebruik bij jongeren, verantwoord schenken van alcohol, ...

- 🔍 Welke kennis is aanwezig? / hoe en hoe vaak vorming organiseren? / extern vormingsaanbod? / spel rond alcohol en andere drugs spelen met jongere leden

Structurele maatregelen

Geef aan welke structurele maatregelen je boodschap over alcohol en andere drugs ondersteunen. Geef ook aan welke structurele maatregelen een positief klimaat creëren om over alcohol en andere drugs te praten.

- 🔍 Voorbeeldfunctie bestuur en medewerkers / aanwezigheid niet-alcoholische dranken op fuiven? / hoe een positief klimaat creëren? / externe ondersteuning?

Deel 4 – lokaal beleid

Misschien is er in je gemeente een lokale preventiewerker en/of lokaal alcohol- en drugoverleg dat gezamenlijke initiatieven neemt rond alcohol en drugs? Het is interessant om op de hoogte te blijven via bijvoorbeeld een afgevaardigde van de jeugdraad. Een eigen drugbeleid is zinvoller als je er afspraken in kan opnemen met anderen zoals de jeugddienst, de politie, het JAC, ... Ook rekening houden met de buurt waar je als jeugdhuis ligt, is belangrijk.

- ❓ Op wie is het eigen drugbeleid afgestemd? / afspraken met externen? / verantwoordelijke voor extern overleg? / afspraken met buurtbewoners?

Deel 5 – uitvoering en evaluatie

Uitvoering

Een beleid is geen einddoel: het is voortdurend in ontwikkeling en dient dus regelmatig te worden bijgesteld. Leg vast hoe een beleid idealiter wordt uitgevoerd.

- ❓ Betrokkenheid leden bij de ontwikkeling en implementatie van het drugbeleid? / welke activiteiten zullen worden ondernomen en wanneer? / omgaan met knelpunten? / verantwoordelijke voor de uitvoering? / bekrachtiging beleid?

Tussentijdse evaluatie

Ga op vooraf vastgelegde tijdstippen (bijvoorbeeld bij het begin van het jaar) na of iedereen zich nog kan vinden in het drugbeleid.

- ❓ Tevredenheid werkwijze? / timing? / tussentijdse bespreking? / bijsturing?

Eindevaluatie

Een beleidsplan wordt gemaakt met een bepaalde bedoeling. Het is zinvol te meten of deze doelen na een bepaalde periode ook zijn gehaald.

- ❓ Wanneer? / hoe en door wie? / bruikbaarheid? / knelpunten? / bijsturing?

WERKVORM – Evaluatiechecklist

Doel

- Evalueren van het proces om te komen tot een drugbeleid
- Evalueren van de toepassing van het drugbeleid

Doelgroep

- Werkgroep drugbeleid: beroepskrachten, vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur, van de vrijwilligers en van de leden

Benodigd materiaal

- Schrijfgerief
- Bevraging

Opdracht

Laat alle werkgroepleden de evaluatiechecklist invullen. Bespreek de resultaten op de werkgroep drugbeleid en stel een aantal acties op om het beleid aan te passen of te verbeteren.

Bevraging

Hoe is de ontwikkeling van het drugbeleid verlopen?

- ☐ Zijn alle stappen van het stappenplan doorlopen?
- ☐ Was er voldoende tijd om alle stappen ten gronde uit te voeren?
- ☐ Is de volledige medewerkersploeg gehoord in de discussie rond de visie?
- ☐ Hebben de leden (voldoende) geparticipeerd in de ontwikkeling van het drugbeleid?
- ☐ Wat waren moeilijke punten in de ontwikkeling van het drugbeleid?
- ☐ Enkel als er samengewerkt is met een preventiewerker: was de rol van de preventiewerker tijdens de ontwikkeling van een drugbeleid duidelijk?

Wat is het resultaat van het doorlopen van de verschillende stappen?

- ☐ Zijn alle medewerkers het eens over de uitkomst van ons proces?
- ☐ Is er een gezamenlijke visie over de rol van het jeugdhuis rond alcohol en andere drugs?
- ☐ Zijn de doelstellingen van het drugbeleid duidelijk?
- ☐ Zijn er afspraken over het gebruik en bezit van alcohol, andere drugs, tabak, medicatie en gokken?
- ☐ Maak je in je afspraken een onderscheid tussen gewone openingsuren, interne en externe activiteiten?

- ☐ Heb je zowel afspraken voor leden als voor medewerkers en bestuursleden?
- ☐ Zijn er procedures 'wat te doen' bij overtreding van de afspraken of problemen door middelengebruik?
- ☐ Staan er vormingsmomenten op de planning? Zo ja, voor de leden? Voor de tappers en het bestuur?
- ☐ Staat het drugbeleid op papier?
- ☐ Is er in het beleid opgenomen wanneer je het beleid zal herzien?
- ☐ Is het duidelijk wanneer en waarvoor je een beroep kan doen op de preventiewerker?

Wat heb je gedaan om het beleid in werking te laten treden en hoe is dit verlopen?

Beleid algemeen

- ☐ Is de communicatie naar alle doelgroepen gebeurd? Ouders? Leden? Alle medewerkers?

Afspraken en procedures

- ☐ Is er nagegaan in hoeverre de medewerkers de afspraken en procedures toepasbaar vinden?
- ☐ Is er nagegaan in hoeverre de medewerkers over de vereiste vaardigheden beschikken om de afspraken en procedures te handhaven?

Mogelijke jaarlijkse evaluatievragen na de ontwikkeling van een drugbeleid

- ☐ Wat loopt er fout?
- ☐ Wat loopt er goed?
- ☐ Zie je evoluties in gedrag?
- ☐ Welke afspraken worden overtreden?
- ☐ Zijn de afspraken nog steeds duidelijk voor iedereen?
- ☐ Werden de geplande activiteiten uitgevoerd?
- ☐ Zijn er nog problemen die niet opgenomen zijn in het drugbeleid?
- ☐ Wie informeert de nieuwe medewerkers over de afspraken?
- ☐ Worden jeugdhuismedewerkers voldoende getraind/gevormd?

Activiteiten

- ☐ Weet iedereen waar hij terecht kan voor materiaal om preventie-initiatieven te ondersteunen?
- ☐ Zijn er affiches of ander sensibiliseringsmateriaal aanwezig in het lokaal?
- ☐ Weet je waar je tips voor de organisatie van een fuif of andere evenementen kan vinden?
- ☐ Zijn de geplande activiteiten (bijvoorbeeld vormingen, info-avond, ...) uitgevoerd?
- ☐ Heb je alle groepen van mensen bereikt die je wou bereiken?
- ☐ Is er nagegaan wat de leden van de activiteit vonden?
- ☐ Is er nagegaan wat de medewerkers van de activiteit vonden?
- ☐ Ervaren de leden de activiteit als aansluitend bij hun leefwereld?

Hoe tevreden ben je over je beleid? Geef jezelf een score op 10.

⊗ MATERIAAL EN WEBSITES

Hieronder vind je materiaal van VAD dat je in het jeugdwerk kan gebruiken om te sensibiliseren, vormingen te geven of andere activiteiten rond alcohol en andere drugs te organiseren. Heel wat materiaal is gratis te downloaden of te bestellen.

Veilig feesten | dossier

Fuiven is de favoriete uitgaansvorm van de Vlaamse jeugd. Elk weekend trekken uitgaanders naar clubs, danscafés, fuiven,... Uitgaan gaat vaak gepaard met middelengebruik, vooral alcohol maar ook illegale drugs. Het dossier 'Veilig feesten' is voor preventiewerkers en jeugdwerkers een werkinstrument dat drugpreventie in het uitgaansleven concreet en tastbaar maakt.

© 2007, bestelcode PUB44, € 7,50

Feestwijzer voor het jeugdwerk | brochure

Deze brochure bevat de belangrijkste feiten over alcohol en andere drugs plus tips om gezondheidsrisico's en onveilige situaties op de feestlocatie te vermijden: voor jeugdwerkers die een fuif willen organiseren.

© 2007, bestelcode JEB06, € 2,00

Of: gratis te downloaden op www.drugsinbeweging.be/materiaal_downloads.html

Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en drugs in het jeugdwerk | naslagwerk

Jeugdwerkers, jeugdleiders, jeugdhuismedewerkers, organisatoren van fuiven,... komen voortdurend in contact met jongeren en hun vrije tijd. Middelengebruik kan daar deel van uitmaken. Het is niet altijd eenvoudig daarmee om te gaan, zeker niet als er juridische consequenties zijn. Deze publicatie brengt juridische topics in kaart en biedt een antwoord op de meest gestelde vragen.

© 2006 (herziene versie), bestelcode JEB02, € 7,50

Of: gratis te downloaden op www.drugsinbeweging.be/materiaal_downloads.html

Jongeren, alcohol en drugs. Boeken, video's, spelmateriaal en lespakketten | inventaris preventiemateriaal

Deze inventaris biedt een overzicht van lespakketten, spelmateriaal, video's en jeugdboeken voor wie met jongeren rond alcohol en drugs wil werken. Per materiaal is er een fiche met inhoudelijke, methodische en praktische informatie.

© 2007 (herziene versie), bestelcode JEB05, € 7,50

Of: gratis te downloaden op www.drugsinbeweging.be/materiaal_downloads.html

Drugs etc. | info- en trainingspakket

Dit pakket bevat dertien folders met beknopte productinformatie (ook apart te verkrijgen: zie volgende rubrieken 'drug per drug'), twaalf fact sheets en een cd-rom met uitgebreide productinformatie, een brochure met achtergrondinformatie (ook apart te verkrijgen: zie hieronder) en didactische fiches met praktische tips voor productinfosessies in het onderwijs, op het werk, in het jeugdwerk, in de bijzondere jeugdzorg, voor ouders en voor cliënten/patiënten (psycho-educatie). Ook de plaats van productinformatie binnen preventie wordt besproken.

© 2003, bestelcode SET16, € 25,00 € 18,00 (promoprijs)

Drugs etc. | kaartspel

Dit kaartspel maakt drugs bespreekbaar. Het is een werkvorm die bestaat uit vijf soorten spelkaarten: productkaarten (naam van de drug, voorbeelden en jargon), effectkaarten (over kortetermijneffecten, duur en wijze van gebruik), risicokaarten (over mogelijke gevolgen bij zwaar en regelmatig gebruik), juridische kaarten (over de wet) en gebruikerskaarten (profiel-schets van de typische gebruiker). Bedoeling is om de kaarten aan elkaar te koppelen. Het spel bevat een handleiding met speltips en achtergrondinformatie.

© 2008 (herziene versie), bestelcode PRI14, € 5,00

SLIK | cd-rom

Deze cd-rom geeft productinfo op maat van jongeren en kadert drugs in een ruimer maatschappelijk en historisch perspectief. Het wetgevende aspect komt daarbij uitvoerig aan bod. Een drugquiz test de kennis en een drugwoordenboek verduidelijkt het jargon. Korte leesstukjes worden afgewisseld met auditieve tekstfragmenten en videofilmpjes.

© 2002, bestelcode ALD03, € 10,00

Een uitgave van MJA, in samenwerking met de DrugLijn

SXTC. Werken met jongeren rond relaties en seks, alcohol en andere drugs | didactisch pakket

Seksueel gedrag, alcohol en andere drugs,... jongeren leggen er snel en vaak een link tussen. Onderzoek toont aan dat er een duidelijk verband is tussen seksualiteit, alcohol en andere drugs. Met deze 'SXTC-map' geven we begeleiders van jongerengroepen (leerkrachten, jeugdwerkers,...) achtergrondinformatie, methodieken en praktische tips om met 14 – 18-jarigen rond deze thema's te werken vanuit een niet-problematische invalshoek.

© 2007, bestelcode PUB43, € 2,50

Een publicatie van CGG Eclips (deelwerking Preventiehuis) in samenwerking met Sensoa, Jeugd & seksualiteit, CAW Artevelde (deelwerking Preventieteam & JAC Gent), provincie Oost-Vlaanderen (dienst Gezondheid) en VAD.

Wil je blowen of moet je? | affiche

Sensibiliseringsaffiche voor jongeren: over groepsdruk en cannabis

© 2007 (herziene versie), bestelcode DLP07, € 1,00

Wil je gokken of moet je? | affiche

Sensibiliseringsaffiche voor jongeren: over groepsdruk en gokken.

© 2001, bestelcode DLP08, € 1,00

Dr. T Hacé's wetenschap | affiche

Deze affiche geeft informatie aan experimenterende jongeren over de effecten (aangenaam, minder aangenaam, korte termijn, lange termijn) van cannabis.

© 2005 (herziene versie), bestelcode DLP06, € 1,00

ALCOHOL. BEKIJK HET EENS NUCHTER

Onder de noemer 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter' bundelen we al onze campagnes die over alcohol gaan. Thuishaven is de portaalsite www.bekijkheteensnuchter.be, boegbeeld is een grote roze olifant. 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter' sensibiliseert en informeert over alcohol, onder andere op maat van jongeren:

Maak jezelf niets wijs | Feest! | Als je ouders drinken... | Gratis Drank | A Cool World [voor 10- tot 15-jarigen]

Bekijkheteensnuchter.be | postkaartje

[om de site bekend te maken]

© 2005, bestelcode ALG24, 50ex gratis, >50ex € 0,10 (per kaartje)

Maak jezelf niets wijs

Deze nationale campagne maakt jongeren bewust van wat aanvaardbaar alcoholgebruik is en wat niet. Ze doet dit via twee filmpjes die u vindt op www.druglijn.be (klik op de banner 'Maak jezelf niets wijs').

Deze campagne maakt volop gebruik van de nieuwe media: Facebook, Youtube, MSN, blogging,... Aan de filmpjes is een kleine site gekoppeld, met informatie over het product alcohol, over katers, over alcohol, seks en vriendschap en over alcohol en werk.

Maak jezelf niets wijs | 2 filmpjes

© 2009, te bekijken op www.druglijn.be (klik op de banner 'Maak jezelf niets wijs')

Maak jezelf niets wijs | set van 4 affiches

© 2009, bestelcode IDA12, gratis tot 4 sets

Maak jezelf niets wijs | set van 100 bierviltjes (in 4 versies)

© 2009, bestelcode IDA13, gratis tot 6 sets

Maak jezelf niets wijs | set van 99 bierviltjes (in 3 versies)

© 2009, bestelcode IDA14, gratis tot 6 sets

Feest!

Vlaanderen feest graag en veel. Een feest zorgt voor sfeer, maar soms ook voor overlast. Die overlast heeft vaak te maken met alcohol. 'Feest!' geeft feestvierders tips om het feesten gezond en veilig te houden. Steden, gemeenten en preventiewerkers krijgen tips om gezonde en veilige feesten te organiseren, om alcoholpreventie op de event-agenda te plaatsen en om een lokaal alcohol- en drugbeleid te voeren. De campagne loopt vooral via het web: www.bekijkheteensnuchter.be/feest, (met onder andere een onlinepromilletest) en www.bekijkheteensnuchter.be/feestpartners (met onder andere een interactief luik praktijkvoorbeelden).

Feest! | set van drie affiches

[om de site bekend te maken]

© 2008, bestelcode ALG33, 5 sets gratis, daarna € 3,00 (per set)

Feest! | cd-rom

Deze cd-rom bevat de offline-versie van de site 'Feest! Voor feestvierders': handig voor wie tijdens een feest of event de site wil vertonen maar niet over een internetaansluiting beschikt.

© 2008, bestelcode ALG34, € 0,50

Feest! | infocaravan

Wie actie voert rond verstandig omgaan met alcohol, kan zijn project extra kleur geven door de Fantmobiel in te zetten: een kleine infocaravan met een grote roze olifant erop. De Fantmobiel is gratis (u betaalt wel

een waarborg), inclusief full service (wij brengen de Fantmobiel naar uw event, en voeren hem nadien weer naar de stal). De Fantmobiel herbergt educatief materiaal zoals dronkemansbrillen, folders en brochures en een offlineversie van de Feest!-site.

© 2009 (nieuwe caravan), bestellen via www.bekijkheteensnuchter.be (klik op 'Feest!', voor steden, gemeenten en preventiewerkers)

Als je ouders drinken...

'Als je ouders drinken...' (www.alsjeoudersdrinken.be) doorbreekt het KOAP-taboe, waarbij 'KOAP' staat voor 'kinderen van ouders met een alcoholprobleem'. Preventiewerkers en eerstelijnswerkers krijgen tips en tools om kinderen van gebruikers te begeleiden en te ondersteunen.

Als je ouders drinken... | affiche

[om de site bekend te maken]

© 2005, bestelcode ALG26, gratis, tot 5 exemplaren, daarna € 1,00 per exemplaar

Als je ouders drinken... | folder

Deze folder schetst de problematiek van kinderen wiens moeder of vader drinkt. De folder informeert kinderen en jongeren (-18) en geeft doorverwijstips. Het is de bedoeling dat de folder via preventiewerkers, eerstelijnswerkers, CLB-medewerkers, JAC-medewerkers, huisartsen en andere hulpverleners,... bij kinderen en jongeren terechtkomt.

© 2005, bestelcode ALG25, € 0,20

Gratis Drank

‘Gratis Drank’ (www.gratisdrank.be) informeert 16- tot 25-jarigen over alcohol, om hen erover te doen praten en nadenken. Vooral de kortetermijn-gevolgen worden belicht.

Gratis Drank | cartoonboekje

Negen cartoons van Cowboy Henk geven, plezierig gepend en to the point, feitelijke informatie over dronkenschap, katers, drinken in groep, alcohol & libido, sport, verkeer,...

© 2002, bestelcode ALG10, € 0,30

Gratis Drank prijslijst | affiche

Met deze affiche kan u bijvoorbeeld niet-alcoholische drankjes promoten. Tegelijkertijd maakt u de site bekend.

© 2003, bestelcode ALP09, 5 exemplaren gratis, daarna € 0,50 (per exemplaar)

Gratis Drank wettekst beteugeling dronkenschap | affiche

Deze affiche visualiseert de wet en maakt de site bekend.

© 2003, bestelcode ALP08, 5 exemplaren gratis, daarna € 0,50 (per exemplaar)

Gratis Drank | affiche

[om de site bekend te maken]

© 2003, bestelcode ALP07, 5 exemplaren gratis, daarna € 1,00 (per exemplaar)

Gratis Drank | kaartspel

[om de site bekend te maken]

© 2003, bestelcode ALG12, € 2,00

Gratis Drank | postkaart

[om de site bekend te maken]

© 2003, bestelcode ALG11, 50 exemplaren gratis, daarna € 0,10 (per exemplaar)

www.gratisdrank.be | sticker

[om de site bekend te maken]

© 2003, bestelcode ALS02, 50 exemplaren gratis, daarna € 0,10 (per exemplaar)

A Cool World

‘Niet drinken voor je 16 bent, is cool’, daar draait het om in A Cool World, bedoeld voor 10- 15-jarigen.

www.acoolworld.be | affiche

[om de site bekend te maken]

© 2001, bestelcode ALP05, 5 exemplaren gratis, daarna € 0,50 (per exemplaar)

www.acoolworld.be | postkaart

[om de site bekend te maken]

© 2001, bestelcode ALG05, 50ex gratis, >50 ex € 0,10 (per postkaart)

www.acoolworld.be | sticker

[om de site bekend te maken]

© 2001, bestelcode ALS01, 50 exemplaren gratis, daarna € 0,10 (per exemplaar)

Partywise

Alle VAD-campagnes die het uitgaanspubliek sensibiliseren en informeren over gezond en veilig uitgaan, krijgen het label 'Partywise'. Logo is een groot i-pictogram dat staat voor 'informeer je'.

Spil van de campagne is de portaalsite www.partywise.be, waar de verschillende Partywise-initiatieven onderdak krijgen. Momenteel vindt u er 'Partyfriends', een interactieve site die met foto's en tips laat zien wat vrienden tijdens het uitgaan voor elkaar kunnen betekenen.

www.partywise.be | affiche

[om de campagne bekend te maken]

© 2003, bestelcode DLP14, 5 exemplaren gratis, daarna € 1,00 (per exemplaar)

Partyfriends | affiche

[om de site bekend te maken]

© 2007, bestelcode DLP16, 5 exemplaren gratis, daarna € 1,00 (per exemplaar)

Uitgaansleven – samen één – fout gaan – oververhitting – uitdrogen – combigebruik | set van zes affiches

Deze set van zes affiches geeft in woord en beeld informatie over 'Partywise', samen op stap gaan, wat er fout kan gaan, oververhitting, uitdroging en combigebruik.

© 2003, (set van zes) bestelcode SET07, € 0,50 (per set)

www.partywise.be | polsbandje

[om de campagne bekend te maken]

© 2007, bestelcode DLG02, € 1,00

Alcohol en andere drugs. De feiten en de fabels ffl campagne

'Alcohol en andere drugs. De feiten en de fabels' (www.druglijn.be: klik op de banner 'Alcohol is een drug. Feit of fabel?') tracht zoveel mogelijk mensen juiste informatie over alcohol en andere drugs te geven. Ze doet dit door algemeen gekende feiten en fabels in beeld te brengen, de 'waarheid' erover te onthullen en te duiden.

Alcohol en andere drugs. De feiten en de fabels ffl brochure

© 2008, bestelcode IDA01, gratis (maximum 15 exemplaren)

Stoppen met alcohol of andere drugs is een kwestie van karakter | affiche

© 2008, bestelcode IDA02, gratis (maximum 5 exemplaren)

Een overdosis alcohol bestaat niet | affiche

© 2008, bestelcode IDA03, gratis (maximum 5 exemplaren)

Alcohol is goed tegen de stress | affiche

© 2008, bestelcode IDA04, gratis (maximum 5 exemplaren)

Cannabis is ongevaarlijk, want je geraakt er niet aan verslaafd | affiche

© 2008, bestelcode IDA05, gratis (maximum 5 exemplaren)

Alle antwoorden over drank, drugs en pillen | sticker

[om de DrugLijn bekend te maken]

© 2003, bestelcode DLS01, 50 exemplaren gratis, daarna € 0,10 (per exemplaar)

Kink in de kabel?

De DrugLijn is méér dan een telefoonlijn: ook de website www.druglijn.be en de e-mailbeantwoording via www.druglijn.be/contact draaien op volle toeren.

Kink in de kabel? | postkaarten

© 2006, (set van drie), bestelcode SET17, 20 sets gratis, > 20 sets € 0,30 (per set)

Kink in de kabel? | affiche

© 2006, bestelcode DLP15, 5 exemplaren gratis, > 5 ex € 0,50 (per exemplaren)

ff updaten over drank, drugs en pillen

Drie postkaarten en drie affiches om de DrugLijn en www.druglijn.be bij jongeren bekend te maken: cartoons over wiet, XTC en alcohol.

ff updaten | postkaarten

© 2003, (set van drie), bestelcode SET05, 20 sets gratis, daarna € 0,30 (per set)

ff updaten | affiches

© 2003, (set van drie), bestelcode SET06, 2 sets gratis, daarna € 1,50 (per set)

Er is altijd wel een reden ... om te bellen

[vier postkaarten om de DrugLijn bekend te maken: foto van een glas bier, XTC-tabletten, een zakje wiet en een joint]

© 2000, (set van vier), bestelcode SET13, 15 sets gratis, daarna € 0,40 (per set)

Sites

www.bekijkheteensnuchter.be
www.drugsinbeweging.be
www.partywise.be
www.druglijn.be
www.gratisdrank.be
www.acoolworld.be
www.blijftjeplaatjehangen.be
www.feelfree.be
www.jac.be

BESTELLEN

Bestellen kan via het online-bestelformulier op
<http://www.vad.be/aanbod/Catalogus/bestelbon.asp>

Indien uw organisatie met officiële bestelbons werkt, gelieve die dan mee te sturen met het bestelformulier.

De prijzen zijn inclusief btw en exclusief dossierkosten (€ 0,25 per bestelling), verpakkingskosten (gewatteerde enveloppe: € 0,50 of kartonnen rol: € 1,25) en verzendingskosten (post of, bij bestellingen van meer dan 5kg, taxipost). Posters worden in een kartonnen rol verpakt als u dit aangeeft op het bestelformulier. Anders vouwen we de posters op en versturen we ze in een A3- of A4-enveloppe. U betaalt op voorhand niets. Factuur en overschrijvingsformulier bezorgen we u samen met het bestelde materiaal. De gemiddelde leveringstermijn bedraagt twee weken. Indien iets niet meer in voorraad is, brengen we u daarvan op de hoogte.

Te bezorgen aan:

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw,
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel of 02 423 03 34 (fax) of vad@vad.be
of online bestellen via www.vad.be

⊗ NUTTIGE ADRESSEN

Zit je met een vraag over vormingen? Een initiatief dat je moet organiseren voor het jeugdwerk? Een ouderavond rond illegale drugs? Of wens je gewoon advies en ondersteuning?

Neem contact op met Formaat vzw (www.formaat.be).

Of wend je tot een regionale preventiewerker. Vaak zullen zij je gratis verder kunnen helpen:

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

Regio Oostende

Middelpunt

CGG Preventie alcohol & drugs West-Vlaanderen

Frère Orbanstraat 143 8400 Oostende

T 059 50 05 00 - 059 51 27 53 | F 059 51 12 56

info@middelpunt-wvl.be

Regio Roeselare

Middelpunt

CGG Preventie alcohol & drugs West-Vlaanderen

J. Lagaelaan 21 8800 Roeselare

T 051 25 99 30 | F 051 25 99 39

info@middelpunt-wvl.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

Regio Gent

CGG Eclips - C.A.T. Preventiehuis

Martelaarslaan 204a 9000 Gent
T 09 233 58 58 | F 09 233 29 82 | www.catinfo.be
cat.preventiehuis@cggeclips.be

Regio Sint-Niklaas
CGG Waas en Dender - Delta
Grote Peperstraat 15 9100 Sint-Niklaas
T 03 760 00 70 | F 03 765 00 50
delta@ggz.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

Regio Leuven
CGG Vlaams-Brabant Oost
Vital Decosterstraat 86 3000 Leuven
T 016 32 97 00 | F 016 32 97 02
preventie@cgg-vbo.be

Regio Halle-Vilvoorde
CGG Ahasverus
August Demaeghtlaan 51
1500 Halle
T 02 356 99 30
H.Consiencestraat 16
1800 Vilvoorde
T 02 253 19 00

Brussels Gewest
CGGZ Brussel - deelwerking Primavera

de Smet de Naeyerlaan 470 1090 Brussel
T 02 478 90 90 | F 02 479 87 75
preventie.primavera@cggz-brussel.be

PROVINCIE ANTWERPEN

Regio Mechelen
CGG De Pont
Hanswijkstraat 48 2800 Mechelen
T 015 42 08 32 | F 015 42 05 05
peter.aertsen@cggdepont.be

Regio Antwerpen
VAGGA Verslavingszorg en -preventie
Ketsstraat 17 2018 Antwerpen
T 03 235 21 74 | F 03 235 37 96
drugpreventieteam@vaggga.be

Regio Turnhout
CGG Noorderkempen - De Meander
Parklaan 162 2300 Turnhout
T 014 47 12 20 | F 014 47 12 29
de_meander.preventie@telenet.be

PROVINCIE LIMBURG

C.A.D.-Limburg - Preventie /documentatie
Weg naar As 54, b. 12 3600 Genk
T 089 32 97 75 | F 089 32 97 73
info@cadlimburg.be

